

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, CSÜTÖRTÖK, 1924 augusztus 21.

228. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. . Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)
Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)

Magyarok panasza

Tíz napja csak, hogy megkezdte működését a *Bácsme gyei Napló* által megszervezett s a *Bácsme gyei Napló* által fentartott *Magyar Jogvédő Iroda* s ez alatt a tíz nap alatt egész *garmadija* érkezett be a panaszoknak. Nincs olyan nap, hogy egy nyalábra való panaszos levelet ne hozna a posta, szegény, elesett magyarok kéri a *Magyar Jogvédő Iroda* segítségét, utánjárását, vagy tanácsát. Elmondhatjuk, aki nem olvassa ezeket a leveleket, aki ilyen közvetlenül nem tud bepillantani az elhagyott, a tanácstalan magyarok panaszos lelkébe, az mondhatja, irhatja, szavalhatja, de nem érezheti, hogy van magyar probléma, az nem érezheti, hogy mi a *kisebbségi sors*. Ha nem éreznék a magyar lelkiismeret kötelezését, hogy segítenünk kell azokon, akik nem tudják megvásárolni maguknak a segítséget s legyünk támogatói azoknak, akik már senkitől sem várnak őszinte és önzetlen támogatást, akkor is meg kellett volna szerveznünk és fenn kellene tartanunk a *Magyar Jogvédő Irodát*, hogy a bus magyar élet szívevését, a magyarság panaszos sóhajait kihallgathassuk közvetlen látói és tudói legyünk a magyar élet egyetemességének. Aki nem olvassa ezeket a leveleket, nem hallgatja a panaszokat, annak nem lehet mértéke arról, hogy milyen sok a panasz és milyen sok a tennivaló.

Ha osztályozni akarnánk a Magyar Jogvédő Irodába érkező levelek százait, a panaszoknak két nagy kategóriáját lehetne megállapítani. Az egyikben a tisztviselők és nyugdíjasok ki nem utalt fizetésüket, megállapított, de nem folyósított, vagy meg sem állapított nyugdíjukat sürgetik, a másikban az állampolgárságukat kereső állampolárok kéri a Jogvédő Iroda közbenjárását.

Lehetetlen meghatódottság nélkül olvasni a *kenyér nélkül maradt magyar tisztviselők és nyugdíjasok jajszavait*. Akit az istenek gyűlölnék, köztisztviselőnek tesznek meg. A szegénység szerzetesei ők, aki köztisztviselői pályára lép, az belép a rongyos ruha, a husztalan ebéd, a rojtos nadrág, a talpatlan cipő, hideg szoba és elégedetlen élet szerzetes rendjébe. Az emberi türelemmel élnek azok vissza, akik vétkesek abban, hogy a tisztviselők ne kapják meg fizetésüket s a munkában megrokkant, elöregedett nyugdíjasok ne juthassanak hozzá ilamizsna-nyugdíjuk koldusfilléihez. Vannak nyugdíjasok, akiket — mint írják — még az elmult évben fölmentettek állásukól, eirendelték nyugdíjazásukat s még ma sem kapják meg nyug-

díjukat. Miből éljenek 8—10—12 hónapig ezek a szerencsétlenek. Az új pénzügyminiszter tegnapi nyilatkozatában kijelentette, hogy az állam hitelének megóvása s az állammal szemben észlelhető bizalmatlanság megszüntetése a helyes pénzügyi politikának legbiztosabb bázisa. Senki nem vonja kétségbe ennek a programnak helyességét és komolyságát. De hogy lehet bizalomra nevelni az európai közvéleményt azzal az állammal szemben, mely nem fizeti tisztviselőit s melynek nyugdíjasai nem kapják meg nyugdíjukat? Hogy lehet megóvni és megerősíteni annak az államnak hitelét, melynek ilyen *becsületbeli adósságai* kifizetetlenek? Nemcsak a nyomorgó tisztviselők és nyugdíjasok, de az állam pénzügyi politikája követeli azt, hogy *erélyes és emberséges* intézkedéssel véget vessenek ennek az állapotnak.

De az állampolgárságuk elismeréséért harcoló polgárok pana-

za is égbekiált. Egyik olvasónk elmondja ügyének eddigi kálváriáját s hozzáteszi, hogy az egyik sombori ügyvéd ezer dinárt kért és kapott tőle kérvényének Beogradba való leküldéséért s most azt a választ kapta az ügyvédtől, hogy szeptember 15-ig egyáltalán nem lehet semmiféle kérvényt leküldeni Beogradba. Ez a ríktó eset csak egy abból a tömegből, amelyből minden egyes panasz azt bizonyítja: ha a kormány komolyan akar küzdeni a korrupció ellen, a korrupció legbővebb forrásait dugja be s intéztesse el soronkívül az opciós állampolgársági ügyeket. Az állampolgársági ügyek és a kiutasítások: a két legbővebben patakzó forrása a korrupciónak. Ha komoly az a kormányzati program, mely a közélet megtisztítását tűzte ki feladatul, legyenek komolyak és célravezetők azok az eszközök is, melyekkel ez a mindenki által tapssal köszöntött program megvalósítható.

A király sürgősen Topolára hívatta a miniszterelnököt

Davidovics a minisztertanácsot félbeszakítva azonnal elutazott Kinevezték a szlovén főispánokat

Beogradból jelentik: A helpolitikai életben egyelőre szélcsend uralkodik. A kormány a korrupció elleni küzdelem előkészítésével van elfoglalva és az egyes miniszteriumok idejét is nagy mértékben igénybe veszi a régi bűnök felkutatása. Ezenkívül az új törvényjavaslatok kidolgozása és a személyi kérdések elintézése foglalkoztatja a kormányt, amelynek az a terve, hogy valamenyny exponált állásban saját bizalmi embereit helyezze el.

A főispánok kinevezése ügyében már megvan a döntés, azonban a kinevezések lassan történnek meg, mert az ukázokat már az új tisztviselőtörvény alapján állítják ki és az adatok összeállítására sok időt vesz igénybe. Mindamelllett *Petrovics* Nasztáz belügyminiszter csütörtökön már a király elé terjeszti aláírás végett a szerbiai, délszerbiai és boszniai új főispánok kinevezéséről szóló okmányokat. Eddig még csak két főispáni kinevezés történt meg: a ljubljana kerület főispánjaul dr. *Sporn-t*, Mariborba dr. *Vodopivecet* nevezték ki. A vajdasági főispáni kinevezések még mindig nem történtek meg.

A minisztertanács ülése

A kormány szerdán délelőtti minisztertanácsot tartott, amelyen elsősorban a belügyi kinevezésekről és a főispáni állások betöltéséről tanácskoztak. Ezután az

új főszolgabírák kinevezéséről tárgyalt a kormány, azonban az erre vonatkozó határozatokról semmit sem közöltek a nyilvánossággal. Ezenkívül az egyes miniszteriumok kisebb hiteleivel, Beograd város külföldi kölcsönével és a beogradi fogyasztási adók ügyével foglalkozott a minisztertanács. Szó volt az albániai beviteli vámról is, azonban ez ügyben nem hoztak döntést, hanem a kormány úgy határozott, hogy erre vonatkozóan érintkezésbe lép a kormánnyal.

A király Topolára hívta a miniszterelnököt

A minisztertanácscon bejelentette *Davidovics* miniszterelnök, hogy telefonon meghívást kapott Topoláról a királyhoz. Ezért a miniszterelnök a kormány üléséről eltávozott és autón Topolára ment.

Politikai körökben a miniszterelnök sürgős meghívásának okairól különféle hírek terjedtek el. Egyes verziók szerint *Pasics* keddi beszédéről akarja a király a miniszterelnök információját meghallgatni.

Lapot indít a novisadi demokrata-párt

Novisadról jelentik: A demokrata-párt novisadi szervezete dr. *Nikolics* Brankó elnökletével kedden este ülést tartott. Az ülés megnyitása után felolvasták a titeli és a becsei járások demo-

krata pártvezetőségeinek értesítőseit, amelyekben bejelentik a *Davidovics-féle* párthoz való csatlakozásukat.

A jelentések felolvasása után megválasztották a helyi szervezet vezetőségét. Elnök lett *Miloszavlyevics* Velje, alelnökök *Debeljacskl* Mita és *Silics* Sztanoje, titkát *Mátics* Milivoj. A választások megejtése után elhatározták, hogy szeptember elsején „*Narodni Jedinstvo*” címmel lapot indítanak, amelynek *Szavics* Mirkó novisadi hírlapíró lesz a szerkesztője. Végül a bácskai főispán kinevezésének kérdésével foglalkoztak és elhatározták, hogy *vajdasági ember* kinevezését fogják kérni a kormánnytól.

A szlávul nem tudó önkéntesek tisztvi vizsgája

Nem vezénylik őket tisztvi iskolába, de jelentkezhettek vizsgára

A »Bácsme gyei Napló« már hetekkel ezelőtt megírta, hogy egy hadügyminiszteri rendelet értelmében azok az egyévi önkéntességre jogosult hadkötelesek, akik nem tudják az államnyelvet, *nem vezényelhetők tisztvi iskolába*, hanem ezredük pótkereténél tartoznak tizennegy hónapot szolgálni. Ezt az értesülésünket most hivatalos helyen is megerősítik.

Mint Beogradból jelentik, ebben az ügyben dr. *Neuner* Vilmos német képviselő szerdán felkereste a vezérkar főnökét és megkérdezte tőle, hogy valóban fennáll-e ez a rendelkezés és mi indította a hadvezetőséget annak kiadására. A vezérkari főnök a képviselőnek azt a választ adta, hogy a *rendeletet tényleg kiadták*, azonban azt tévesen magyarázzák. A rendelet szerint a szlávul nem tudó önkéntesek nem vezényelhetők ugyan tisztvi iskolába, hanem a kádernél tartoznak szolgálni, azonban ezeket a szlávul nem tudó önkénteseket is *épgy tisztvi vizsgára bocsátják*, mint a tisztvi iskolában szolgáló önkénteseket, ha kilenc hónapi szolgálat után jelentkeznek a tisztvi-vizsga letételére. Az esetben, ha a vizsgát sikeresen leteszik, tartalékos tisztvékké nevezik ki őket, ha pedig nem telnek meg a vizsgán, akkor még további öt hónapig, összesen tehát tizennegy hónapot tartoznak ezredük pótkeretében szolgálni, a tizennyolc havi rendes szolgálati idővel szemben.

A vezérkari főnök magyarázata kétségtelenül tisztázza a kérdést, azonban aligha nyugtatja meg az önkéntesi joggal bíró magyar és német hadköteleseket. Nem lehet ugyanis vitás az, hogy az olyan önkéntes, aki nem hallgatja a tisztvi iskolában az előadásokat, semmi esetre se teheti le sikeresen a tisztvi vizsgát. Különösen áll ez az érdekelt szlávul nem tudó önkéntesekre, akiket, ahelyett, hogy a tisztvi iskolába vezényléssel módot adnának nekik az államnyelv elsajátítására, ezzel a rendelettel kirekesztenek a tartalékos tisztvek sorából.

Drága telefon — rossz kapcsolás

Panaszok a szubotical telefonközpont ellen

Napról-napra elkeseredettebb panaszok hangzanak a közönség körében a szubotical telefonközpont ellen. Szubotican egy telefonkapcsolást kívánni, valóságos idegpróba és a telefonelőfizetők felszólalásai, reklamációi a revizornál, bejelentései a főnökségnél mind hiábavalók. Tíz-tizenöt percig is eltart, míg valaki a kért számot megkapja. Ha aztán a kapcsolás nagynehezen megtörténik és a beszélgetés végétől az előfizető ujból a központot keresi, hogy új számot kérjen, akkor újabb negyedóra telik el, míg a központ az összekötött két számot szétkapcsolja.

Ez a tarthatatlan állapot annál inkább kelt felzudulást a telefonelőfizetők között, mert a postai vezetés az előfizetési feltételeket folytonosan súlyosbítja anélkül, hogy az ellenérték biztosítása tekintetében a szükséges intézkedéseket megteenné. Sőt megállapítható, hogy a telefonszolgálat szinte az előfizetési díjak emelésével és egyéb követelések szigorításával egyenes arányban rosszabbodik.

Maguk az előfizetési díjak is igen magasak. Ha az előfizető egyik szobából a másikba akarja átszerelteni a telefont, akkor előre néhány száz dinárt kell lefizetnie. Ha a telefonhoz hozzá sem nyulnak, csak elköltözés folytán az ottmaradt telefont az új bérlő veszi át, ezért átírás címén 2000 dinárt számítanak. Legutóbb pedig azt az újítást találták ki, hogy a telefonnyugtát nem fogják kikézbcsíteni, hanem mindenki köteles az előfizetési díjat lejáratkor figyelmeztetés nélkül lefizetni, különben három napon belül leszerelik a telefonját. Aki tehát az új negyedév első három napján véletlenül elfelejt, hogy az előfizetést meg kell újítani, azt szó nélkül megfosztják a telefonjától. Ez a reform értesülésünk szerint néhány nap múlva már életbelép. Ehelyett tehát, hogy a telefonszolgálatot megjavítanák, olyan rendszabályokat alkalmaznak, amelyek a telefonhasználatát egyre nehezebbé és kényelmetlenebbé teszik.

A késedelmes kapcsolás főoka az, hogy *nincs elég személyzet*. A személyzethiányt pedig az idézi elő, hogy a telefonhoz alkalmazott kis-asszonyok aránytalanul kis fizetést kapnak. A postafőnökség sűrűn hirdeti pályázatot telefonszemélyzet felvételére, de soha elég jelentkező nem akad, mert a fizetés sokkal kisebb, mint amennyit a nehéz szolgálat megkívánna. A meglévő sze-

mélyzet nem győzi a ráhárló nagy munkát és ezért kefi a telefonelőfizetőknek annyi mérget nyelniök, míg hívásukra a központ jelentkezik.

A közönség joggal várhatja el, hogy a telefon, ha már használata olyan súlyos anyagi megterheléssel jár, legalább feleljen is meg rendeltetésének, amely annyi költséget emészt föl.

Ujból kérik a magyar színház engedélyezését

Egy szubotical vállalkozó terve — A kormányzópartok nem ellenzik a magyar színjátszás engedélyezését

A jugoszláviai magyar színjátszás rögóta vajudó kérdése ujból aktualitást nyert azzal a kísérlettel, amely most a Davidovics-kormány támogatásával reméli feltámasztani a magyar színházat. Ismeretesek azok a korábbi próbálkozások, amelyek már évek óta folynak a magyar színjátszás engedélyezése érdekében és amelyek mindeddig eredménytelenek maradtak. Amíg Cselicslovákiában és Romániában már évek óta zavartalanul működhetnek a magyar színházak, addig az SHS királyság mindeztideig mereven elzárkózott a magyar színjátszás engedélyezése elől.

Emlékezetes, hogy legutóbb egy magyarországi színigazgató próbált működési engedélyt szerezni és a Pasic-kormánynak akkor legelső kifogása az volt, hogy magyar állampolgárnak nem adhat színházi koncessziót. Mikor azután kévéssel később két subotical jugoszláv állampolgár is próbálkozott az engedély megszerzésével, a kormány ezektől is megtagadta az engedélyt.

Az új kormány programja, amely a teljes állampolgári egyenjogúságot és a nemzetiségekkel való liberális és alkotmányos elbánást hirdeti, azt a reményt kelti, hogy ez a kormány nem lesz kevésbé liberális felfogású a magyar színház kérdésében sem a csehszlovák vagy a román kormányoknál és végre megadja a magyar színjátszás részére az engedélyt. Ezért egy subotical vállalkozó, aki már a Pasic-kormány alatt legutóbb kérelmezte a magyar színház engedélyezését,

most ujból ezzel a kérelemmel fordult az új kormányhoz. A vállalkozó, aki jugoszláv állampolgár, a napokban már Beogradban járt ebben az ügyben és informálódott illetékes helyen, hogy miképpen fogadják kérelmét. A kormány részéről egyelőre ugyan semmiféle határozott ígéretet nem nyert, azonban a tárgyalások folyamán kijelentések hangzottak el, aminek alapján a subotical vállalkozó benyújtja kérvényét és minden előkészületet megtesz a magyar színház megszervezésére.

Értesülésünk szerint a színház fentartására egy konzorcium alakulna, amely elsőrendű, nagy színházszervezőt szervezne, amely egy időben a Vajdaság több helyén tartana előadásokat, oly módon, hogy amíg Subotican drámai előadások lennének, addig Somborban vagy Becskereken operákat és operetteket játszanának.

Érdeklődünk a subotical kormányzópartok körében, hogy miképpen fogadják a magyar színház engedélyezése érdekében megindult újabb akciót. Ugy a demokráta-partban, mint a bunyevácok részéről a leghatározottabban kijelentették a »Bácsmegyi Napló« munkatársa előtt, hogy a kormányzópartok *nincs semmi kifogásuk a magyar színház engedélyezése ellen és amennyiben a helyi pártok véleménye e tekintetben irányadó lesz, úgy támogatni fogják a magyarság ezirányú kérelmét*. Hangsúlyozzák a kormányzópartok részéről, hogy semmiféle államérdek nem tilthatja a becsületes és csak művészi szempont-

okat szem előtt tartó magyar színjátszás engedélyezését, mert a színház kérdése tisztán kulturális kérdés és az új kormány a nemzetiségek kulturális jogait semmiképpen se kívánja megcsorbítani. A magyar színjátszás egyetlen korlátozása a kormányzópartok véleménye szerint csak az volna, hogy a magyar színház működését bizonyos terminusokhoz kössék. A kormányzópartoknak egyébként az a véleményük, hogy a kormány nem fog nehézségeket gördíteni a magyar színjátszás engedélyezése elé.

A magyarság, amely az utolsó években már megtanulta, hogy nem lehet optimista, amikor jogainak elismeréséről van szó, most bizakodó érdeklődéssel várja a kormány elhatározását.

Titokzatos gyermekhulla Beogradban

Az anya otthagya a holttestet és Szubotica-ra utazott

Beogradból jelentik: Néhány nappal ezelőtt a Vojvoda Brana utca 17. számú házban lakást vett bérebe egy fiatal asszony, aki kisgyermekével együtt be is költözött és ettől kezdve ki sem mozdult a lakásból. A szomszédok közül senkivel sem érintkezett az asszony és senki sem tudta a kilétét. Tizenhetedikén végre az asszony kiment a lakásból és egyedül eltávozott, anélkül, hogy azóta visszatérni látták volna. A szomszédok, amikor megtudta a titokzatos eltűnést, jelentést tett a rendőrségnek. A kiterített rendőrtisztviselő a lakás ajtaját nyitva találta és a szobában különös látvány tárult eléje. Az asztalon egy fehér ruhás, összeaszott gyermek kihült teteme feküdt, mellén egy szentkép, egyik kezében félig elégett viaszgyertya volt. A nyomozás nem tudta megállapítani a titokzatos asszony kilétét, csupán annyi derült ki, hogy augusztus 17-én Szubotica-ra utazott. A rendőrorvosok véleménye szerint a gyermek éhenhalt. A különös asszony után folytatják a nyomozást.

Két házasság

Irta: Baedeker

Évek óta nem fordultam meg a szomszédos Z. városban, ahová a múlt héten egy személyesen elintézendő családi ügy miatt kellett utaznom.

A vasuti kupéban egy régi ismerősömmre találtam, akiről a háború óta semmit se hallottam. Gyáros volt, s valamikor nálunk kattogtatta a gépeit, de a telepét még a nagy világhistória dátum előtt áthelyeztette Z.-be, ahová szerencsésebb konjunktúrák csábították. Megörültünk egymással, s beszédbe elegyedtünk a régi jó időkről s a mostani rosszszakról. Megkérdeztem tőle, akklimatizálta-e magát újemének az új helyén, s hogy beváltak-e azok a remények, amelyeket annak az átteleptetéséhez fűzött?

A felelet kedvezően hangzott.

— Az elköltözésem nem bántam meg — így nyilatkozott a gyáros. — Mindent újra kellett ugyan kezdenem, de a kezdet nehézségein elég gyorsan és szerencsésen át-estem. Ma már, merem mondani, számítok valamit a piacon, különösen amióta társultam egy szakemberrel, aki elsőrendű erő a bransunkban. Tanácsára új gépekkel szereltük fel a gyárat, külföldről szerződtettünk drága, de kitünő előmunkást, s egyéb célszerűnek mutatkozó ameliorációkat tettünk. Most már jelentékeny ekszpörtünk van.

— Gratulálok! Nem is tudtam, hogy társa van. És hogyan jön ki vele? Jól férnek össze?

— Kitünően, mint két galamb... Persze, ha öt-hat év előtt intézte volna hozzám ezt a kérdést, valószínűleg másképp feleltem volna... De, ismétlem, kitünően... Tudja, az ilyen közkereseti társaság sokban hasonlít a házassághoz. Az ember az első pár esztendőben nem él a legjobban a hitestársával, a két véralkat és jellem nem vág össze, a házasság szokásai is különbözők, s a nevelésük és a világnézetük meg éppen nem rokon. Sok az útközponton... Egy ideig bizony nem értik egymást, gyakran különbözőnek össze, az asszony minden komolyabb ok nélkül sír s a férfi kedvetlen; az előbbi olykor válni akar, hazakivánczik a szüleihez, s az utóbbi is nem egyszer gondol arra, hogy bolond intézmény a házasság s hogy — nem muszáj holtig együtt maradni. Akárhányszor van békéltetésre szükség, s hol egy jólelkű öreg rokon, hol egy jóindulatu pap kénytelen a viszonyuk lazuló kapcsait egybeforrasztani s a lelkiükre beszélni, hogy legyenek elnézőek egymásnak a hibái iránt. Lassan-lassan aztán, amint az idő mulik, összemegednek, kezdik egymást jobban megérteni, az ugynevezett »jelenetek« ritkábbakká lesznek, a nő kevesebbet sír s a férfi nem szalad el minduntalan hazulról; az egyik kérdésben az egyik enged, a másikban a másik, s végül

példás egyetértésben élnek. — már szeretik is egymást, s ha egyikük meghalna, a másik őszintén megcsinatná, s nehezen tudna megvigasztalódni és ujból házasságot kötni... A társammal most nagyon jóba vagyunk.

... Másnap hazautaztam s a vasuti kocsiban egy másik ismerősömmel kerültem össze. Ez is üzletember volt. — nagykereskedő, akitől röviddel az összeomlás után kaptam körlevelet, amely szerint a Kovács Alajos-céget ezentúl Bartalus Károly uralva Kovács és Bartalus néven folytatja.

A kölcsönös üdvözlés után megkérdeztem tőle:

— Nos? Hogy vált be a dolog? Meg van elégedve a társával?

Kovács ur sóhajtott.

— Nem mondhatnám. — hangzott a kedvetlen válasz. — Semmiképpen se vagyok elragadtatva... Ha néhány esztendővel előbb intézte hozzám hasonló kérdést, kedvezőbb feleletet hallott volna... De most... Tudja, édes uram, ez a dolog, már mint az ilyen társaság szakasztott olyan, mint egy házasság, amelyben az ember eleinte mézes heteket, s ha egy kis szerencséje van, mézes hónapokat (sőt esetleg mézes esztendőt) él, ez idő alatt bögőnek nézi az eget és angyalnak a fiatal feleségét. Persze az asszony csak épp annyira angyal, mint amennyire bögő a mennyboltozat. De ő, a jó ember, ezt nem tudja. Ő boldog, mert azt hiszi,

hogy ez mindig így lesz, s hogy az ég meg az asszony állandóan így fog rá mosolyogni. S ez a mosoly tart is, amíg a felesége szépsége, üdésége és egyéb testi erényei le tudják őt bilincselni, s a szeretetreméltósága képes az otthonát számára édessé és kívánatosá tenni. Csakhogy az újdonság ingere s a frissesség varázsa egyszer csak megszűnik, az egyik házasságnál néhány hónap, a másikban pár esztendő múlva, a házasság már nem szeretik egymást vakon, már nem tartják egymást tökéleteseknek, észreveszik a másik fél gyengéit, kezdik a szokásait megítélni s a magaviseletét unni. Egymásnak a bámulóból egymásnak a kritikusává lesznek. Az asszony napról-napra elégedetlenebb s a férfi mind több időt tölt a klubban meg a kávéházban. Legjobb szeretnének elválni, s végül mégis együtt maradnak, mert az anyagi érdekeik így kívánják, s a számításukat jobban találják meg, ha kitaranak egymás mellett.

Mélyet sóhajtott s busan nézett maga elé.

Ezenközben a vonatom berobogott a pályaházba, s én bucsut vettem a Kovács és Bartalus-cég tagjától.

Igy történt, hogy mire rövid utazásomból hazaértem, nemcsak azt tudtam meg, hogy a két ismerősöm minő viszonyban van az üzlettársával, de azt is, hogy hogy él a feleségével.

Szófia volt rendőrfőnöke bankcsalásokat követett el Bécsben

Bécsből jelentik: Stefanov Anasztáz, Szófia egykori rendőrfőnöke, aki egészen kishivatalnokból lett rendőrfőnök és tíz esztendőig viselte ezt a tisztséget, a bolgár agrárpart bukása után Bécsbe költözött és két másik bolgárral, Csernikov Vladimírral és Karadiov Cirillel banküzletet nyitott. A cégnek nem volt elegendő tőkéje és többmilliárdnyi hitelt vett igénybe, amelyet négy különböző bankra szóló levelekkel fedezett. Amikor a hitelezők a csekket beakarták váltani, kiderült, hogy a Stefanov és társai cégnek ezeknél a bankoknál nincs számlája.

A hitelezők följelentést tettek a gazdasági rendőrségen, amely megvizsgálta a bank egész könyvezetését és megállapította, hogy a csekkcsalásokon kívül más szabálytalanságokat is követett el a bank. Több előkelő bolgár Stefanov bankjánál bonyolította le tőzsdéjületeit és több százmillió értékű letétet helyezett el. Ezeket az értékpapírtéteket a bank tulajdonosai eladták és a pénzt saját céljakra használták fel. Csernikovot és Karadiovot már négy héttel ezelőtt letartóztatták, de a hitelezőkkel egyezkedni kezdtek és kötelezték magukat, hogy a mintegy másfélmilliárdnyi hiányt négy hét alatt megszerzik és a hitelezők kielégítésére fordítják. Kijelentették, hogy társuk, a volt rendőrfőnök máris külföldre utazott pénzért. Stefanov Anasztáz valóban nem is lehetett kihallgatni, mert nincs Bécsben. A banknál huszonöt éves fia töltötte be helyét, aki azonban nyolc nappal ezelőtt szintén elutazott Bécsből. Allitól Szófiába ment pénzt szerezni. Azóta nyomtalanul eltűnt, éppúgy, mint az apja.

Német gimnázium felállítását kéri Vrsacon

Beogradból jelentik: Szerdán nagyobb vrsaci német küldöttség járt Beogradban és dr. Moser János németpárti képviselő vezetésével felkereste dr. Korosec közoktatásügyi minisztert azzal a kéréssel, hogy a kormány Vrsacon németnyelvű gimnáziumot állítson fel. A közoktatásügyi miniszter hosszasan elbeszélgetett a küldöttség tagjaival, majd kijelentette, hogy támogatni fogja a vrsaci és bánáti németek kérését és a minisztertanácsnak javasolni fogja a vrsaci német gimnázium felállítását.

Hatszáz munkás

sztrájkol a beocsini cementgyárban Az igazgatóság visszautasította a munkásság követeléseit

A Beocsini Cementgyár igazgatósága — mint már közöltük — az általános ipari és építkezési pangásra való hivatkozással, három héttel ezelőtt csökkentette üzemét. A gyár az eddig foglalkoztatott ezer munkás közül négyszázat — nagyrészt külföldieket — elbocsátott, a visszamaradt munkások fizetését pedig 10 — 15 százalékkal leszállította.

A cementgyár munkásai elégedetlenek voltak az indokolatlan munkabérlészállítás miatt és ezért a múlt héten memorandumot nyújtottak be az igazgatósághoz, amelyben azt követelték, hogy állítsák vissza a régi munkabéreket és vegyék vissza azokat a jogoszláv munkásokat — körülbelül 60 embert —, akik még nem távoztak el Beocsinból. Az igazgatóság a memorandumra nem válaszolt.

Csütörtökön Beogradból megérkezett Beocsinba Kotur Simo, az Országos Munkásszövetség beográdi titkára és délután 1 órakor gyűlést tartott a munkásokkal. A gyű-

lésen Kotur éles hangon elítélte a gyár eljárását a munkásokkal szemben és kijelentette, hogy ha a követelések megtagadása miatt a munkásság sztrájkba lépne, a sztrájkolók számára a délszerbiai bányákban és más üzemeknél is tud munkalehetőséget biztosítani. A gyűlés után Kotur a beocsini munkások két bizalmi emberével felkereste Rosenberg vezérigazgatót, aki hosszas

tárgyalás után kijelentette, hogy nem hajlandó a munkások követeléseit teljesíteni. Emiatt a beocsini munkásszervezet kimondta a sztrájkot és délután öt órakor a gyár hatóság munkása beszüntette a munkát. Csak a világítás és vízszolgáltatás biztosításához szükséges munka folyik tovább. Hír szerint az egyeztető tárgyalások még ezen a héten megindulnak.

A pénzügyminisztérium visszavonta az adó-részletfizetési kedvezményt

Sürgősen behajtják a hátralékos jövedelmi és hadinyereségadót

Kereskedelmi körökben nagy megnyugvást keltett néhány nappal ezelőtt a pénzügyminiszteriumnak augusztus 15-ikén kiadott 18297. számú rendelete, amelyben a miniszterium — mint közöltük — megengedte, hogy a vajdasági kereskedők az augusztus 15-én esedékessé vált 1918—21-ik évi jövedelmi- és vagyonadót, valamint az 1918—20. évi hadinyereségadót 1925. évi március 1-ig részletekben fizethetik ki. A pénzügyminiszterium által adott részletfizetési kedvezmény az érdekelt vajdasági gazdasági körök akciójának volt az eredménye, amelynek során sikerült meggyőzni az illetékes köröket arról, hogy a több évről elmaradt adóknak egy összegben való behajtása az érdekelt kereskedők és vállalatok anyagi megrázkódtatását vonná maga után. Öt nappal ezelőtt jelent meg a részletfizetésről szóló rendelet, annál kinosabb meglepetést keltett tehát szerdán a pénzügyminiszteriumnak 19-én kiadott újabb

rendelete, amellyel az öt nappal ezelőtt kiadott részletfizetési kedvezményt visszavonja.

A miniszterium szerdán értesítette a vajdasági pénzügyigazgatóságokat, hogy az augusztus 15-én kibocsátott 18297. számú rendeletet hatályon kívül helyezi és utasította az illetékes pénzügyi hatóságokat, hogy az 1918—21. évi jövedelmi- és vagyonadót, valamint az 1918—20. évi hadinyereségadót a legsürgősebben és legerélyesebben be kell hajtani.

— Az új rendelet — amelynek következményei beláthatatlanul súlyosak a vajdasági gazdasági életre, — nehéz feladat elé állítja a pénzügyi hivatalokat is, amelyek az augusztus 15-ikén esedékessé vált adók kivetésével sem készültek még el és hónapokig eltart még, amíg ez a munka befejezést nyer.

Mint értesülünk, a vajdasági kereskedelmi egyesületek újabb tiltakozásra készülnek a részletfizetési kedvezmény megvonása miatt.

A francia ellenzék heves támadásokra készül Herriot ellen

A jobboldal kevesli a londoni konferencia eredményeit A német birodalmi gyűlés elfogadja a Dawes-javaslatot

Párisból jelentik: Szerdán délután minisztertanács volt az Elysée-ben. A minisztertanács, amelyen Doumergue köztársasági elnök elnökölt, mindössze ötvennégy óráig tartott. Az ülés javarészt Herriot miniszterelnöknek a londoni konferenciáról szóló jelentése foglalta le. A minisztertanácsról kiadott hivatalos kommuniké szerint a kormány tagjai egyhangúlag helyeslésüket fejezték ki a francia delegációnak a londoni konferencián kifejtett munkája iránt és köszönetet mondtak azokért a jelentős eredményekért, melyeket a delegátusok Franciaország érdekében elértek. A minisztertanács előtt Herriot mintegy félórás tanácskozást folytatott Doumergue elnökkel. A minisztertanács ülése után a miniszterelnök a sajtó képviselőinek közléseket tett a legközelebbi napok programjáról. Ezek szerint csütörtökön délelőtt újabb minisztertanács lesz megint az Elysée-ben és ezen a minisztertanácson fogják felolvasni a londoni konferenciáról szóló kormánynyilatkozatot. Csütörtökön délután ezt a kormánynyilatkozatot Herriot fogja felolvasni a kamarában. Ezután a kamara szünetet fog tartani, hogy Herriot a szenátusban is felolvassassa a kormánynyilatkozatot.

Herriot, miután a szenátusban a kormánynyilatkozatot felolvassa, nyomban vissza fog sietni a kamarába, hogy a beteriesztett interpellációk tekintetében rendelkezésre álljon. Parlamenti körökben azt kívánják, hogy Herriot az interpellációs vita előtt vegyen részt a parla-

ment két házának külügyi és pénzügyi bizottságának ülésein és ott jelentést tegyen a londoni konferenciáról. Herriot azonban kijelentette a sajtó képviselőinek, hogy az idő rövidsége miatt alig lesz módjában a bizottságok előtt megjelenni, hajlandó azonban a négy bizottság elnökeivel erről a kérdésről tárgyalni.

A francia kormány hivatalos állásfoglalásával szemben az egész ellenzéki sajtó heves kampányt kezdett Herriot miniszterelnök és a londoni eredmények ellen. A parlamenti ülészek előestéjén kezdődik ez a kampány és olyan módon, amire még alig volt példa. Egyre több képviselő jelentkezik a kamara irodájában és iratkozik fel interpellációra. Herriot ellentelje közül már kétszer annyian iratkoztak fel, mint hívei közül.

A német nemzetiek és a londoni határozatok

A német kormány arra törekszik, hogy a londoni jegyzőkönyvet oly gyorsan, amint csak lehetséges, ratifikálják. Azt hiszik, hogy a birodalmi gyűlés pénteki — és nem, mint eredetileg tervezték, csütörtöki — összejelése után a vitát nagyon gyorsan befejezhetik. Kormánykörökben remélik, hogy a Dawes-törvényjavaslatot vasárnapig keresztülhajtásolhatják a birodalmi gyűlésen.

Amíg a német nemzeti képviselők és a párt orgánjai eddig mindegyik, ahol csak a londoni határozatokról nyilatkoztak, a leghatározottabb elutasítás álláspontjára helyez-

kedtek, a pártelnökök értekezletén a német nemzetiek kijelentették, hogy további magatartásukra szabad kezet kívánnak. Parlamenti körökben ebből arra következtetnek, hogy az utolsó órában mégis a londoni határozatok elfogadására határozták el magukat, annál is inkább, mert a német delegációnak a pártvezérek előtti fejtetezése nagy benyomást gyakorolt a jelenvöltekre.

»Európa atmoszférája megváltozott«

Párisból jelentik: Herriot a külügyi hivatalban a sajtó képviselői előtt többek közt így nyilatkozott:

— A londoni konferencia látható eredménye igen kevés az elért morális eredményhez képest. Érzem és tudom, hogy ha a londoni tárgyalást eredmény nélkül kellett volna elnapolni, ebből Franciaország számára adózul komoly helyzet támadt volna. Csak elismeréssel szólhatok az angol miniszterelnök lojális magatartásáról és jóindulatú közreműködéséről. Európa atmoszférája megváltozott és én remélem, hogy a jövőben a jóakarát lesz irányadó, hogy olyan kielégítően lehessen rendezni a kérdéseket, ahogyan azt az egyes kormányok elé most tornyosuló nehézségek megengedik. Kedvezőbb kilátásokkal összeülő új konferencia módot ad majd arra, hogy azokat a problémákat, amelyek a londoni konferencián nyomtatékosabban nem voltak tárgyalhatók, egymás után meglehessen oldani. Nem szabad meglepedkezni arról, hogy a Dawes-javaslathoz az Egyesült Államok hozzájárultak.

A német kölcsönt csak októberben bocsátják ki

Newyorkból jelentik: A nemzetközi bankárok az Associated Press szerint kijelentették, hogy a német kölcsön jegyzésére az előkészületeket azonnal meg lehet kezdeni, a kibocsátás azonban október előtt nem várható. A vezető amerikai bankárok európai tartózkodása siettetni a kölcsön rendezését. Ezeknek az amerikai bankoknak képviselői nemrég Németországba utaztak, hogy magánkölcsönökről tárgyaljanak és a német pénzügyekkel helyreállítsák a kapcsolatokat.

Zárt tárgyaláson

tárgyalták a valkányi párbaj ügyet

A kikindai törvényszék most tárgyalta Marunics Milos pénzügyőr ügyét, aki ellen az ügyészség szándékos emberölés kísérlete miatt emelt vádat.

A vádirat szerint Marunics Milos pénzügyőr f. évi május hó 24-én a valkányi vasutállomáson szolgálati fegyverével Zsugics Milován csendőralőrmetestert a bal alsó karon meglötte akképen, hogy nevezett balkarjára teljesen munkaképtelen lett.

A iőtárgyalást dr. Djurdjevic Voin elnök vezette. A tanács tagjai voltak: dr. Bojanics Péter és dr. Bodnár Sándor törvényszéki bírák. A közvédat dr. Nedeljkovic Bosko kir. ügyész képviselte. A védelmet dr. Jovanovic Márko ügyvéd látta el.

A iőtárgyalás megnyitása után szólásra emelkedett az ügyész és a köz érdekében kérte a zárt tárgyalás elrendelését és a nyilvánosság kizárását.

A bíróság az ügyész indítványának helyt adott és a nyilvánosságot a tárgyalásról kizárta.

Délután 5 órakor nyílt tárgyaláson a bíróság kihirdette az ítéletet, mely szerint Marunics Milos pénzügyőrt a súlyos testisértés büntetésében mondta ki bűnösnek s ezért az enyhítő körülmények figyelembe vételével nyolc hónapi börtönbüntetésre ítélte, amelyből két hónapot kitöltöttnek vett.

Az ügyész súlyosbításért, a védő telmentésért felebezett.

A védő indítványra a vádlottat szabadlábra helyezték.

Kétrendőr agyonvert egy óbecsei szolgálókat

Óbecséről jelentik: Kovacsev Márkó óbecsei szolgálókat este tíz óra tájban kissé illuminált állapotban a gazdája háza előtti padon üldögélt. Glavaski Márkó és Miskovics Szilvákó községi rendőrök észrevették Kovacsevet, behurcolták a ház előtti árokba s ott megrugdosták és elverték.

A jelenetet végig nézték a házuk ablakából Kovacsev Jelena és Stanimirov Szófia óbecsei asszonyok, akik a rendőrök távozása után segítségére siettek Kovacsevnek, aki azonban már haldoklott. Nyomban elküldtek dr. Lázics Emil községi orvosért, aki azonban már nem tudott segíteni, mert Kovacsev időközben kiszervezett.

Lázics még az éj folyamán felkereste dr. Rajkovic Mita vizsgálóbíró és Szvirsevics Mita járási rendőrfelügyelőt, akiknek az esetről jelentést tett. A gyilkossággal gyanúsított rendőröket nyomban letartóztatták.

Kovacsev hulláját dr. Popovics Milán járásorvos és dr. Varró János községi orvos boncolták fel. A boncolás megállapította, hogy valószínűleg rugás következtében Kovacsev Márkó kilencedik és tizedik bordája betört, lépe összezúzódtott, a véretek elszakadtak s ez okozta a szerencsétlen ember halálát.

A letartóztatott rendőröket, akik tagadják, hogy bántották Kovacsevet, átszállították a noviszadi ügyészség fogházába.

Dijkiosztás a verbászi kiállításon

Kitüntetett mezőgazdák

A verbászi kiállítás mezőgazdasági részén a mezőgazdasági termények díjazásánál a következők kaptak arany oklevelet: Rumpf Pál, kertésze Szakáll Pál; Székely Sándor (kertészet); Wickert Dániel (gyümölcs); Brust János (csoporkiállítás); Reppert Henrik (tejgazdaság); Schmidt Vilmos (tengeri); Seibert Jakob (csoporkiállítás); Heib Dánielné (plymuth rox tyukok); Varró Péter (buza, tengeri); Schaffer Gyula (tengeritermelés); Hirn Adolf, Popovics Poljo (mezőgazdasági irodalom).

Ezüst oklevelet kaptak: Szilvákó Pannity (juhturó); Häuser János (szőlő); Bayer Erzsébet és Katica (befőtt); Gayer Péter (főzelék); Brust Gyula (buza); Reppert Fülöp, Hikkene Keresztély, Klein Jakob (tengeri); Meder Károly (tengeri); Judl Péter, Heib Fülöp, Kuntz Péter (tengeri); Hilkene Pál, Suvakov Stevo (buza); Kovačević Stevo, Kurtz István, Čirić Milorad, Sremački Milán, Roth Fülöp, Jugendheimer Jakob, Weber Fülöp, Tošić Živko (dinnye); Hilkene Dániel, Becker Pál, Heib Jakob, Heib Fülöpné (orpingtoni tyukok); Dort Fülöpné (bronz-pulykák); Schmidt Keresztélyné (kacsák); Sütő István (buza); Sifcsák Ferenc, Tokody Mátyás, Tóth Ignác János, Morvai István, Kiss Károly (buza); Sekitzki Milán, Keller Anton, dr. Littmann Zsigmond (konyhakerészet); Weiss Jakob (műtrágyaszóró); Leib Ferenc, Pertschi Pál (buza); Eichinger Bálint (buza); Weiss Sebestyén (tök); Brust Gyula (juhok).

Bronz oklevelet kaptak: Horváth György (tök).

A lódíjazásnál tényezmények után arany oklevelet kaptak: Lepoc Toša, Kula; Dančika Čirić, St.-Vrbas; Heinrich Breitwieser, Novi-Vrbas; Ruth Fülöp, Novi-Vrbas; Kiss I. János, Topola; Röhrig Keresztély, Novi-Vrbas; Heinrich Beyer, Stari-Vrbas; Sekički Lázár.

Ezüst oklevelet kaptak: Lodi Gáspár,

Ratkov Stevo, Becker Pál, Novi-Vrbas. Bronz oklevelet: Kurjački Sándor, Hinkel Heinrich, Radovanov Milos, St.-Vrbas; Reppert Pál, Milanković Márton, Stari-Vrbas; Breitwieser Henrik, Novi-Vrbas; Beck Károly, Torža; Heib Fülöp, Novi-Vrbas; Hinkel Jakob, Stari-Vrbas. Kancánál arany oklevelet: Seibert Jakob, Röhrig Keresztély, Stari-Vrbas; Halbrohr László, Bekovo.

Ezüst oklevelet: Hinkel Henrik, Stari-Vrbas; Korašer Stevo, Stari-Vrbas; Halbrohr László II., Röhrig Henrik II., Halbrohr László III., Reppert Henrik, Fülöp, Stari-Vrbas; Csizmár Gyula, Keresztur.

Bronz oklevelet: Čobanski Maxim, Stari-Vrbas; Čirić Dančika, Stari-Vrbas;

Matteotti özvegye kiáltványban békére és egyetértésre szólítja fel az olasz népet

Zavargások Nápolyban — négy halottal

Rómából jelentik: A rendőrség és valamennyi egyéb hatóság minden módon igyekezett eltitkolni, hogy mikor szállítja el Matteotti holttestét. Kedden délután öt órakor végre hivatalosan közölte a rendőrség a szociáldemokrata-párttal, hogy egy félórával előbb a holttestet elszállította Monterotondó vasúti állomásra és onnan különvonattal viszik Ratta Polesino községbe. Matteotti születési helyére. A közlés vétele után a szociáldemokrata képviselők auton elmentek Monterotondóba.

A többi ellenzéki pártok képviselői szintén csatlakoztak hozzájuk. Elment Monterotondóba Rocco, az olasz kamara fascista elnöke is, aki bucsuztatja Matteottit, majd visszavert Rómába. Matteotti özvegyét a legutóbbi napok izgalmai annyira megviselték, hogy csak szerdán utazott el férje temetésére. Az özvegy kedden Róma és Olaszország népéhez plakáton manifesztumot intézett, amelyben egyetértésre, összetartásra és a béke rendületlen szolgálatára hívja fel a népet.

Az ellenzéki pártok ragaszkodnak ahhoz a feltevésükhöz, hogy Matteotti holttestének hirtelen felfedezése mögött valami rejtély lappang és hogy a holttestet már jóideje helységről-helysére vitték és csak most, amikor az a veszedelem fenyegetett, hogy a gyilkosok vallo-

Oberländer Keresztély II., Pribičevićo; Pejuš Živan, Stari-Sivac; Csizmár Gyula, Keresztur.

A kenderkiállítás arany oklevelet nyertek: Schaffer Gyula, Kutaspasza; Röhrig Péter, Stari-Vrbas; Bayer Heinrich, Novi-Vrbas; Brust János, Stari-Vrbas; Eichinger Bálint, Filipovo, Leopold Márton, Filipovo; Chotek-uradalom, Futak; Cukorgyár, Novi-Vrbas; Gauder Adám, Becker Miklós, Koringer Bálint, Kein Anton, Hermann Imre, Gajdobra; Hubcsek Franz, Börtl Franz, Eichinger György, Filipovo; Keller Fülöp, Pertiš; Subakov Stevo, Kurtz D. János, Kadkov Stevo, Stari-Vrbas; Schmidt Péter, Novi-Vrbas; Pertschy Pál, Filipovo; Sebastian Weiss, Gajdobra.

másával ugyanis kiderül minden, ásták el hamarosan és azután megtalálták.

A rendőrség elfojt minden zavargást. A rendőrhatalóságok még a hétfői nap folyamán megtiltották az újságíróknak, hogy a Matteottiról szóló cikkek címeit kiabálják. Az egész sajtó hangfogóval irt a Matteotti-esetről, a cikkeknek mégis rendkívül hatásuk van a népre. Róma külvárosában apró vörös zászlókat tűztek ki minden lámpaoszlopra, a rendőrség azonban eltávolította a zászlókat. Több helyen összeütközés támadt munkások és fascisták között.

Nápolyból iges zavaros hírek érkeznek. Az ellenzék nagy tiltakozó gyűlést hirdetett a rendőrség azonban nem adott engedélyt a gyűlésre. A tilalom ellenére igen sokan jelentek meg a gyűlés helyén és tüntető menetben vonultak végig a város uccáin. A menet több helyen összeverekedett a fascistákkal. Sok revolverlövés dördült el és négy ember meghalt. Igen sok polgári személy súlyosan megsebesült. Megsebesült tíz karabiniéri is, egyikük igen súlyosan. Az összetűzések a város több pontján megismétlődtek, úgy, hogy a katonaságnak is ki kellett vonulnia. A tüntetők éljenzéssel fogadták a csapatokat. Csak az esti órákban sikerült a rendet helyreállítani.

Diplomáciai bonyodalmak a nagytényi rejtély körül

A magyar kormány csak a Tisza-gyilkosság gyanúsítottainak kiadatása ellenében szolgáltatja ki Erzberger gyilkosát

Budapestről jelentik: Az Erzberger-gyilkosság ügyében megindult nyomozás diplomáciai ügyé vált. A rendőrségen kedden már nem is foglalkoztak az állítólagos Förster Henrikkel, aki az ugynevezett kétszázás fogdában várja sorsának eldőlését.

A rendőrség főtisztviselői, akikhez az újságírók ebben a bonyodalmas ügyben többször fordultak felvilágosításért, mindenféle közlést megtagadnak, csupán annyit mondanak, hogy a hivatalos jelentés majd bőven közöl mindent. Ennek a nagy titkolózásnak az az oka, hogy a Förster-ügyben tulságosan sok a politikum és a rendőrség felvilágosításra hivatott tisztviselői nagyon félnek valamilyen elszólástól. A tőkánitányság felsőbb helyéről kapott utasítás alapján jár el, amikor mindenféle felvilágosítást megtagad és a rendőrségnek az Erzberger-ügyhöz ma már íofórmán semmi köze sincs. Ebben az ügyben most már a diplomaták dolgoz-

A rejtélyes tényi ügy élénken foglalkoztatja a német kormányt is és mint a Wolff-iroda értesül, a budapesti német követ már felhatalmazást kapott, hogy abban az esetben, ha a letartóztatott német állampolgárt identifikálják, annak kiadatását indítványozza.

Egyébként az Erzberger-gyilkosság ügyével kapcsolatban már két nap óta állandó tanácskozás folyik, részben a miniszterelnökségen, részben pedig a külügyminisztériumban. A miniszterelnökségen gróf Velczek János német követ tanácskoztott behatóan az illetékes tényezővel, a külügyminisztériumban pedig Daruváry külügyminiszter folytatott hosszú megbeszélést dr. Szász Béla igazságügyi államtitkárral, az Erzberger-ügy nemzetközi jogi vonatkozásairól.

A külügyminiszter és az igazságügyi államtitkár között lefolyt tanácskozáson megvitatták a Németország és Magyarország között való kiadatási eljárásnak alapelveit. Szász államtitkár rámutatott arra,

hogy Németország és Magyarország között a viszonyosság tekintetében a legutóbbi években az volt a gyakorlat, hogy politikai bűnösöket egyik állam a másiknak nem adott ki. Különösen állott ez Németországra nézve, amely Magyarországnak minden olyan irányú kivánságát, amely politikai büntetések kiadatására irányult, a leghatározottabb visszautasításban részesítette. Előadta azonban az igazságügyi államtitkár azt a felfogását, amelynek alapján meg lehetne találni a megoldást a két állam között való viszonyosság teljes helyreállítására.

Beavatott helyről származó információk szerint, amennyiben kiderülne, hogy az Erzberger-ügyben őrizetbe vett Förster, avagy a többiek, akik itt tartózkodnak, valóban részesei a gyilkosságnak, Magyarország csak abban az esetben hajlandó őket kiadni, ha Németország teljesíti azokat a kiadatási kéréseinket, amelyeket már évekket ezelőtt juttatott el a magyar kormány a német illetékes tényezőkhöz. Elsősorban a gróf Tisza István meggyilkolásával gyanúsított Csernyák Imre és Lékai Leitner Jánosnak, gróf Tisza István merényletjének kiadatását kívánja a magyar kormány. Ezenkívül még több politikai menekült kiadatásáról lenne szó, akiket eddig Németország nem szolgáltatott ki a magyar államnak.

Az igazságügyminisztériumban a Németországgal szemben való kiadatási eljárásra vonatkozóan kijelentették, hogy a két állam között való viszonyosság teljes helyreállítása elképzelhetetlen anélkül, ha a német kormány Magyarországnak ugyancsak a politikai merényletekben bűnösökre vonatkozó kiadatási kérését nem teljesíti.

A becskerek kereskedelmi kamara

a bánáti vasúti forgalom javításáért

A kamara teljes ülése

Becskerekről jelentik: A becskerek kereskedelmi és iparkamara kedden este teljes ülést tartott, amelyen főként a bánáti közlekedési viszonyok javításáról tanácskoztak. A kamara a szubotici vasutigazgatósághoz megkeresést fog intézni, hogy a Pančevo-Szobotica között közlekedő vonatoknak ne csak a belföldi, hanem a külföldi vonatokhoz is közvetlen csatlakozásuk legyen. Azonfelül kéri fogja a kamara, hogy a becskerek-szubotici vonalon gyorsítsák a vonat menetét.

Vršac város tanácsa kérte a kereskedelmi minisztériumot, hogy a Bánátból jövő áruk részére Vršacon transitó-állomást létesítsenek. A minisztérium az előterjesztést leküldte véleményezés végett a becskerek kamarának. A kamara teljes ülése pártoló véleményt adott a javaslatról azzal, hogy a vršaci transitó állomás ne keressze a kikindai transitó-állomás forgalmi érdekeit.

Végül a kamara azzal a kéréssel fog fordulni a közlekedési miniszterhez, hogy a Romániával határos vasúti vonalakon, főleg a Módost érintő Románia felé vezető vonalakon haladéktalanul állítsa helyre a forgalmat.

Nátha? Fejfájás? Fogfájás? Szaggatás? Izom- vagy idegyöngöngesség? Jö-
éreztesd csak a valódi Feller-féle Elsá-
fluid szerez! A legjobb fájdalomcsill-
apító és frissítő házszer és 25 éve
kedvelt kozmetikai szer a bőr-, haj-
és szájalapásra. Sokkal erősebb, ki-
adósabb és jobb, mint a sóborszesz.
Csomagoással és portóval együtt 9
duplaár vagy egy különleges üveg
24 dinár 36 duplaüveg vagy 12 kü-
lönleges üveg 214 dinár és 10% felár
Sztékáldi Feller V. Jenő gyógyszerész
Stabica donja központ 185. (Horvát-
ország). 9129

CIRKUSZ

Élnek-e emberek a Földön?

— Marslakók nyilatkozatai —

A Mars-bolygó sajtója abból az alkalomból, hogy augusztus 23-ikán áll be a Föld elnevezésű égitest ugynevezett nagy oppozíciója, rendkívül intenzíven foglalkozik azzal a kérdéssel, amelyet 1713-ban vetett föl Trapezuntics, a jeles Mars-beli csillagász, hogy *élnék-e emberek a Földön?* A »Matador«, az északi Mars-vidéki köztársaság egyik vezető lapja körkérdést intézett most erre vonatkozólag a Mars politikai, társadalmi és tudományos életének kiválóságaihoz, akiknek válaszáit — minthogy olvasóinkat a szóbanforgó problémára közelről érinti — alább teljes terjedelmében közöljük.

Beocsintov Xarka dr., a Mars-beli Tudományos Akadémia köztisztviselében álló ősz elnöke, a következő nyilatkozatot tette:

— Fel kell használni a kitünő alkalmat, hogy ilyen közel jutunk a Földhöz, arra, hogy végre eldöntsük a rég vajdó kérdést, vannak-e Földlakók? Nézetem szerint *rendkívül fontos*, hogy végre tisztázzuk ezt a problémát! Hogy *miért olyan rendkívül fontos?* Azt nem tudom.

A randoki csillagvizsgáló-intézet igazgatója, Topas Udek dr., a következőket mondotta:

— A Föld három tekintetben meglepően hasonlít Marsunkhoz, amennyiben tengelyforgása, tengelyhajlása és a jégmezők poláris elhelyezkedése a két bolygón csaknem teljesen azonos. Egyéb pozitív ismereteink, ezt hangsúlyoznom kell, nincsenek a Földről, ha csak azokat a detonációszerű hangtüneményeket nem sorozzuk ide, amelyeket föltárcsöveinkkel a legutóbbi időkben észleltünk a Földön. Ezeket a robbanásokat olyan elsőrangú szakértőink, mint *Marmeládusz* és *Pyncsi*, ágyulövéseknek tartják, úgyhogy kézenfekvő az a hipotézis, amely szerint — tekintve, hogy a hang öt év alatt ér a Földről a Marsra — öt esztendő előtt véres háboru dult a nevezett égitesten. A robbanások sűrűségéből és erősségéből következtetve, a Földön dúló háborúnak több millió halottja lehetett. *Bátran mondhatjuk tehát, hogy a Földet értelmes emberi lények népesítik be.*

Merőben ellentétes álláspontot képviselt *Hombug* főtenerriff őszentsége, a Marsbeli cvibek-egyház generálisa:

— Az a tan, hogy a Földet emberek lakják, akik halandó testből és halhatatlan lélekből állanak, merőben téves és ellenkezik a cvibek-egyház dermedárjai által elfogadott dogmákkal, tehát eretnokség. *Emberek csak a Marson vannak*, mint azt szentéletű elődöm, II. Hámsélos, 1212-ben generálisi megtéveszthetetlen-ségénél fogva az egész cvibekségre kötelezően kinyilatkoztatta. De egyébként is tudjuk, hogy a Mars-lakók hogyan jutottak halhatatlan lelkükhöz: Ájtatos Pamfuccsusz jámbor fohászok közben szódobikarbónát trombitált szét háromszor oda és vissza, miközben arra kérte nagybátyját, a Mars gyomrában székelt Nagy Szellemet, hogy alapítson a halandó emberi testbe halhatatlan lelket, mert erre sürgős szükségük van a Marslakóknak. Az egyházi tudósok sehol sem említik, hogy Pamfuccsusz a Földlakókra is kiterjeszteni kérte volna ezt a kedvezményt, de még ha kérte volna is, akkor sem lett volna Nagy Szellemünknek kompetenciája arra, hogy egy más bolygó belügyeibe avatkozzék. Azt a föltevést, hogy a Földnek is van egy Nagy Szelleme és egy Ájtatos Pamfuccsusz, eleve vissza kell utasítanunk, mert sérti a kegyeletos érzést annak még csak föltelezése is, hogy a Nagy Szellem és unokabéce, Ájtatos Pamfuccsusz, több példányban léteznének s úgy lehetne sokszorosítani őket, mint a számológépeket.

Pecsurka Topa országgyűlési képviselő, a köztársaság antiszemita pártjának vezére, így nyilatkozott a »Matador« tudósítója előtt:

— Ha élnek is emberek a Földön, kétségtelen, hogy zsidók nincsenek köztük. Mert ha lennének, már rég idetolakodtak volna. Ha pedig néptelen a Föld, akkor pláne nem élnek rajta zsidók.

Gróf *Geimel* Rudvin, akinek földbirtokát — ötven hold meghagyásával — legutóbb kisajátították, a következő maliciózus nyilatkozatot tette:

— Abból, hogy a Földön is megfigyeltek holdfogyatkozásokat, arra kell következtetnem, hogy ott is vannak agrárminiszterek. Más lapra tartozik, hogy vannak-e a Földön emberek is?

A jeles *Karlantham* Davy tanár, a természettudományos gondolkodás megalapítója, alábbiakban fejtette ki álláspontját:

— Vissza kell utasítanunk minden babonát, hirdessék azt középkori gondolkodásu egyházi férfiak, vagy magukat tudósoknak képzelő obszervatóriumokban silbakoló csillag-ellenőrök. A tudomány nem építhet sem hipotézisre, sem dogmákra. Mit tudunk? Azt, hogy azonos feltételek közt azonos állapotoknak kell kialakulniuk. Azonosak a szerves

élet föltételei Marsunkon és a Földön? Állítólag igen. Tehát arra vonatkozólag, hogy van-e élet a Földön, *tudományos objektivitással, minden kétséget kizáró módon megállapíthatjuk: lehetséges, hogy nincs, de az sincs kizárva, hogy van.*

Főtisztelendő *Rombach* Salamon központi rabbi arra a kérdésre, hogy vannak-e zsidók a Földön, így válaszolt:

— Na, hát vannak?

Baki Enta kisasszonynak, a feministák legismertebb vezérének nyilatkozata a következőképpen hangzott:

— A Földön igenis vannak emberek, mégpedig sokkal modernebbek és felvilágosultabbak, mint a Marson. Ők már rég megadták a nőknek az általános választójogot még a legelmaradottabb országokban is, nem tekintik a nőt szimpla főző-, takarító- és gyerekszülgépnak, nem zsákmányolják ki a női munkaerőt és szó nélkül kifizetik a kalapszámját.

A Mars legismertebb humoristája, *Kókusz* Anzelm, arra a kérdésre, hogy lakják-e a Földet, ekként felelt:

— Igyekszem lakó-nikusan válaszolni. Egy égitest lakhatósága attól függ, hogy van-e rajta lakáshivatal? Ha a Földön nincs, akkor lehet rajta lakni.

dló.

A kisantant külügyminiszterei augusztus 27-én Ljubljanában találkoznak

A népszövetségi ülés előtt konferenciát tartanak

Beográdból jelentik: Megbízható diplomáciai forrásból arról értesülünk, hogy *Benés csehszlovák, Ducca román és Marinkovics Voja SHS külügyminiszter augusztus 27-én Ljubljanában találkozni fognak.* Mind a három külügyminiszter Genf-be utazik a Népszövetség ülésére és ezt megelőzően jönnek össze Ljubljanában, hogy a népszövetségi ülésen követendő egységes eljárásban megállapodjanak.

A konferencián szóba fognak kerülni a kisantantot érdeklő európai

problémák, elsősorban az orosz kérdés, továbbá a magyar és bolgár lesterelés ügye, amelyet a népszövetségi ülésen tárgyalni fognak. *Marinkovics Voja* ezuttal először fog találkozni a szövetséges külügyminiszterekkel, akik előtt ki fogja fejteni az új kormány külpolitikájának irányelveit.

A konferencia tervét a legnagyobb titokban tartják és az erre vonatkozó hírt cáfolni fogják, de információink szerint a találkozás a népszövetségi ülés előtt megtörténik.

HIREK

— **Kinevezés.** A közoktatásügyi miniszter a loki (Titeli járás) állami elemi iskola magyar tagozatához Pató Ferenc sztarakanizsai tanítót nevezte ki.

— **A suboticei Lloyd adógyűlése.** A suboticei Kereskedők és Gyárosok Egyesülete csütörtökön, augusztus 21-én este 7 órakor értekezletet tart, amelyen a kereskedők adósérelmeiről fognak tárgyalni. Az egyesület újból küldöttséget kíván küldeni a pénzügyminisztériumhoz az augusztus 15-ikén kiadott adó-részletfizetési kedvezmény visszavonása miatt. Egyben tanácskozni fognak a vajdasági részvénytársaságok adókongresszusán való részvételről is. A kongresszust — mint már közöltük — szeptember 7-ikén tartják meg Beogradban a Palace-szállodában. Ezt megelőzően augusztus 24-ikén, vasárnap reggel 9 órakor előkészítő értekezlet lesz Pancsevon, a Pancsevoi Népbank tanácstermében.

— **Időjárás.** (Popovics György közoktatásügyi inspektor jóslata). Az idő továbbra is változó marad.

— **Csehszlovák képviselők látogatása a beográdi skupstinában.** Beográdból jelentik: *Jovanovics* Ljuba, a parlament elnöke, meghívást intézett a prágai parlamenthez a beográdi skupstina meglátogatására. A csehszlovák parlament küldötteinek látogatása október elejére várható. A csehszlovák képviselők ezzel viszonzozzák a skupstina tagjainak múlt évi prágai látogatását.

— **Szeptember elején tartják meg a suboticei gyermeknapot.** A suboticei gyermekvédő liga határozata szerint az idei gyermeknapot szeptember 7-én és 8-án tartják meg. A rendező bizottság máris serényen dolgozik az ünnepségek előkészítésén.

— **Új kiterőt épít a villanyostársaság a palicsi főbejáratnál.** A suboticei villanytelep új tulajdonosai beadványt intéztek a városi tanácshoz, melyben a palicsi főbejáratnál létesítendő új kiterőt és váltó építésére kérnek engedélyt. A villamosvasut igazgatósága ezzel az új kiterővel a palicsi villamos közlekedést gyorsabbá akarja tenni. A tervbevetett megoldással hét perces időközökben közlekedhetnének Palics-felé a villamosok.

— **Kivégeztek két népbiztost.** Rigai jelentés szerint a kivai szovjetőrvényszék huszonegy napig tartó tárgyalás után halálra ítélte *Nurulaef* és *Hanief* volt kivai népbiztosokat, akiket azzal vádoltak, hogy visszaéléseket követtek el és a kommunizálás ellenére magánkereskedést folytattak. A két elítélten a halálos ítéletet végre is hajtották.

— **Elszámolás a Népkör téglajegyével.** A Népkör vezetősége felkéri mindazokat, akik téglajegyek elhelyezésére vállalkoztak, hogy elszámolásukat minél előbb terjesszék be Märzweiler Antalhoz, a Népkör gazdasági bizottságának elnökéhez.

— **Szerencsétlenség a malomban.** Noviszadról jelentik: *Hoffman* Vencel rudolfnádi malommunkást a Witman-féle gözmalomban elkapta a lendítő kerék szíja és a jobbkarját kitépte. A súlyosan sérültet beszállították a kórházba.

— **Vallás elleni izgatás. Osijekről jelentik:** Az eucharisztikus kongresszus alkalmával a munkás omladina osijek-i bizottsága egy vörös papírra nyomtatott röpiratot osztott szét a tömegben, melyben a papok és a vallás ellen izgattak. A röpiratokat elkobozták és azok terjesztői ellen megindították az eljárást.

— **Letartóztatott nemzetközi zsebtolvaj.** Krizsevácón tetten érték egy fiatal muzulmán, aki a vsuti állomáson egyik utasnak a zsebéből kiemelte a pénztárcát. Az illető kihallgatása alkalmával *Lyubovics* Mehmednek nevezte magát. A krizseváci rendőrség átszállította Zagrebba, ahol megállapították, hogy igazi neve *Serdarevics* Muhamed 33 éves, aki zsebtolvajlásért már 12 évre volt elítélve. A börtönből való szabadulása óta külföldön és belföldön igen sok zsebtolvajlást követett el.

— **Kirabolták az országuton.** Noviszadról jelentik: *Maletics* Pál boganji gazda huszonkétezer dinárért gabonát adott el Rumán. A vásár után hazaindult, amikor azonban kiért az elhagyott országuttra, két ember megtámadta. Az egyik botjával fejbeütötte *Maletics*-et, majd elvették pénztét és megszöktek. A csendőrség megindította a nyomozást.

— **Csoda Szubotícán.** Egyik szuboticei Hirlapban olvassuk, hogy »Hármas fiúkri születtek egy szuboticei vasutigazgatósági szolgának«. A lap tudósítója biztonság okából még meg is kérdezte a himnemű anyát: »— Maga *Bácsics* Ferenc, akinek hármas ikrei születtek?« A szolgálca arca — mint a lap írja — megigenelte a három gyereket. Hát gratulálunk!

— **Hajagos Károly operaezenes hangversenye Csantavéren.** Hajagos Károly, a budapesti Népopera baritonistája augusztus 24-én, vasárnap hangversenyt tart Csantavéren, a kaszinó nagytermében. A nagy érdeklődéssel várt hangverseny műsora a következő: 1. Szerb népdalok, 2. Csajkovszki: *Diadalmas* Aszszony, 3. Puccini: *Virág ária* a *Toscából*, 4. Wagner: *Grál belépője*, 5. Magyar mű- és népdalok, 6. Leoncavallo: *Prológ* a *Bajazzóból*, 7. Verdi: *Lucia áriája* a *Trubadurból*, 8. Dalok *Schubert-től*. A zongorakíséretet *Löwy Évi* látja el.

— **A bácskapalánki tűzoltótestület ötven éves jubileuma.** Noviszadról jelentik: A bácskapalánki tűzoltótestület szombaton és vasárnap ünnepli meg fennállásának ötvenéves jubileumát. A jubileumi ünnepségen husz község önkéntes tűzoltói díszfelvonulást rendeznek.

— **Após és vő.** *Hocker* György bresztováci cipészmeister együtt gazdálkodik a vejével. Vasárnap *Hocker* és a veje összeveszttek azon, hogy melyik lovakat fogják a kocsi. Minthogy a vő nem akart apósa kívánságának eleget tenni, *Hocker* egy szusterkéssel felhasította vejének hasát s azután lágyékon szurta. *Hockert* a csendőrség letartóztatta, a súlyosan sebesült vőt pedig kórházba szállították.

— **Véres agrárpör Boszniában.** Szarajevóból jelentik: *Kapetanovics* Mujaga muzulmán bég évek óta pereskedett *Popovics* Risza földművelő egy földbirtokrész miatt, amelyet *Popovics* a háboru után elfoglalt. Végül a bég megnyerte a pert és bizottság szállt ki a birtokra, hogy a termést a két fél között megossza. Mikor a bizottság a béggel együtt megérkezett, a földműves tizenhét éves fia kést rántott elő és hasbaszurta a bégget, akit életveszélyes sérüléssel kórházba szállítottak.

— **Nyolcvanezer dináros lopás.** *Becske* rekról jelentik: Szerb-ltében kedden *Pavics* Natália földművesasszony lakásából ismeretlen tettes ellopott 80.000 dinárt, ezer dináros bankjegyekben. A lopás felfedezése után megtalálták a szekrény mögött, egy fehér zsebkendőbe csavarva három darab ezer dináros, ami a lopott pénzből származott. A meglopot asszony jelentést tett a rendőrségen, amely megindította a nyomozást.

— **Egy nyolcvéves gyermek halálos szerezétsége.** Schiller József kiskindai mechanikus 8 éves fia hétfőn pajtásai-val a vizitorony körül játszadozott. Eddig még ki nem derített módon a gyerekek a gépház ajtaját kinyitották és a nagy lendítőkerék a kis Schiller-fiút elkapta s oly erővel vágta a gépház falához, hogy a szegény gyermek most a halállal vívódik. A vizsgálat megindult, nem terhel-e valakit gondatlanság.

— **A cservenkei tűzoltóegylet jubileuma.** A cservenkei tűzoltóegylet szombaton és vasárnap ünnepelte fennállásának husz éves jubileumát fényes keretek között. A jubileumi ünnepeken a sztáriverbá-szi, szentai, doroszlói, mali-idjosi, apatini, bresztováci, gajdobrai, priglevica-szentiváni, parabutyi, koluti, veprováci, bulkeszi, futtaki, kulai, szvilijevói, szombori, sztáriszivaci tűzoltótestületek is résztvettek saját zenekarokkal és zászlójukkal. Az ünnepséget megelőző este fáklás zene és szerenád volt a zászlóanya, dr. Fuchs Jenőné lakása előtt, akit Peter Károly evangélikus segédlelkész köszöntött fel. Utána nagyszabású tűzijáték volt a Péter király-csatornán. Másnap az evangélikus templom előtti téren felállított sátorban Stiegelmar János evangélikus pap felavatta a zászlót, utána a római katolikus plébános, Hauck Márton lelkész beszédet mondott. A szögbeverés után a Vojvodina vendéglőben bankett volt. Délután a gyakorlótéren tűzoltóversenyt tartottak, amelyen az első díjat, az ezüst serleget a szentai önkéntes tűzoltóegylet nyerte el.

— **Csaruga postása.** Az oszjeki törvénytörvényes fogházából megszökött Salamon Izidor szarajevói illetőségű kereskedő, aki ellen csalás miatt folyt az eljárás. Salamon, aki már előbb baráti viszonyban volt Csarugával, a fogházból is közvetítette a rablóvezér levelezését. Salamonnak néhány nappal ezelőtt sikerült a fogházból megszöknie. A szabadságot azonban nem sokáig élvezhette, mert Zagrebban felismerték és vasra verve szállították vissza Oszjikekre.

— **Két párta szakadtak a bácskai szlovákok.** Noviszadról jelentik: A bácskai szlovákok a Davidovics-kormány megalakulása után két frakcióra szakadtak. Egyik részük a radikális-pártot fogja támogatni, a másik csoport, dr. Maczák Matija vezetésével, tárgyalásokat kezdett a noviszadi demokrata-párttal.

— **Gyilkos almatolvaj.** Oszjikekről jelentik: A szomszédos Szöllösi-pusztán Brkity Száva mezőőr almalopáson érte Soós János pusztai napszámot. Soós — állítása szerint önvédelemből — késével leszúrta Brkityt, kit az oszjeki kórházba szállítottak, aki néhány óra szenvedés után meghalt. A gyilkost a csendőrség letartóztatta és átadta az oszjeki ügyésznek.

— **Artisztikus gyermekfényképek** Reményi-nél.

— **Szentai műkedvelők a szubotikai Népkörben.** A szentai műkedvelő ifjuság augusztus 24-én, vasárnap este fél kilenckor kabaréestélyt rendez a szubotikai Népkör helyiségében. Az előadás műsora a következő: 1. Az új fürdőmester. Szenes Béla egyfelvonásos bohózata. Előadják: Biliczki Bizsuka, Bukovecz Imre, Dobos Győző, Stöckl József és Weber Károly. 2. Babatánc. Éneklő: Benedek Andor. Táncolják: Biliczki Bizsuka és Sztrilich Lajos. 3. Lakodalom. Liptai Imre kétfelvonásos bohózata. Előadják: Malonyai Klári, Bukovecz Imre, Dobos Győző, Riesz József, Sztrilich Károly, Sztrilich Lajos és Weber Károly. 4. Bumszti Mária. Énekes kuplé. Előadják: Bukovecz Imre és Sztrilich Lajos. 5. Kelemen Piroska. Szöke Szakáll egyfelvonásos bohózata. Előadják: Auer Ilonka, Biliczki Bizsuka, Malonyai Klári, Benedek Andor, Bukovecz Imre, Bukovecz Ferenc, Dobos Győző, Riesz József, Sztrilich Lajos és Weber Károly. A nagysikerűnek ígérkező mulatságos műsort Keceli Mészáros Ferenc rendezi.

— **Csendőrel Rigyicán.** Vasárnap éjszaka éjfélután Rigyicán Mateisz György vendéglőjébe betért a községi csendőrmester s hort rendelt. Éjfélutáni 2 óráig borozott, akkor pálinkát kért a társasága részére. Mateisz arra hivatkozott, hogy záróra van s hogy a csendőrmester még a borért sem fizetett, nem adott pálinkát. A csendőrmester erre bement a laktanyába, magához vette az őrzőket s beállított Mateiszhoz, hogy kérdőre vonja. Mateisz azonban megnevezve a veszedelmet, nem maradt ott, hon, erre a csendőrmester elhurcolta a házból Mateisz 80 éves öreg édes apját, akit becsuktak a csendőrlaktanya pincéjébe, ahonnan véresre verten, súlyos sérülésekkel borítva bocsátották szabadon. Bosnyák Antal országgyűlési képviselő a rigyicai botrányt bejelentette a kerületi csendőrpáncsnokságnál, azonban sok eredménye nem volt közbelépésének, mert a csendőrmester még mindig szolgálót teljesít. A rigyicai esetet szóvá teszik a szkupstinában is.

— **Dr. Ernst Lajos és dr. Legény Sándor** együttes ügyvédi irodájukat Budapesten, V., Andrassy-ut 82. sz. I. em. 1. cím alatt megnyitották.

— **Dentiszt Reményi Frigyes fogászati** műterme Subotica, I., Strosmajerova ul. 5. Rendel délelőtt 8—12-ig és délután 2—6-ig. Telefon: 7—43.

— **Dr. Klein Endre** szülész és nőgyógyász-specialista, a giesseni nőgyógyászati klinika volt asszisztense, külföldről hazakerkezett és rendel uiból Subotican. Sencanski (Zental) put 12. szám alatt délelőtt 11—12-ig és délután 2—4-ig. Telefon 236.

— **Orvosi hír.** Dr. Z. Fekete László súlyos betegségéből felgyógyulva rendelését ismét megkezdte belbetegeknek és tüdőbetegeknek.

SPORT

Az utolsó próba

— **Alsövetségi válogatott—Sand, Sub. Sport, ZSAK, SMTC komb. 6:0 (3:0)**

A subotikai alsövetség válogatott csapata szerdán délután játszotta le utolsó próbamérkőzését, amelyen egy subotikai kombinált csapat volt az ellenfele. A válogatott csapat, amelynek végleges összeállítása a csütörtöki igazgatótanács ülésén fog megtörténni, nélkülözni kénytelen Subotica egyik legtehetségesebb játékosát, Kuluncsicsot, aki betegsége miatt nem szerepelhet. A reprezentatív csapat szerdán a következő felállásban állt ki: Virág — Kovács, Beleslin — Ilgen, Held, Ördög — Polyákovics, Schaller, Kovács, Marczikics, Slezák. A kombinált csapatban Siflis (Sand) — Csisztai (Sub. Sport), Csik (SzMTC) — Karip (Sand), Besirovics (SzMTC), Sánta (Sub. Sport) — Facsar (Sand), Varga (ZsAK), Kovács II. (Sand), Jagica (Sub. Sport), Markovics (SzMTC).

A mérkőzés, amely mindvégig élvezetes játékot nyújtott, a kombinált csapat erős ellenállása folytán kemény próbára tette a válogatott csapatot. Az első félidő a válogatott támadásával kezdődött és a közönségnek már az első percekben alkalma volt meggyőződni arról, hogy Schaller beváltja a hozzája fűzött reményeket és briliáns technikájával, erős lövéseivel a legveszedelmesebb csatára lesz csapatának. A támadó csapat sorozatos akcióit az ellenfél védelme nem volt képes elrontani és így Kovács kihasználva az első kínálkozó helyzetet, gólt lőtt Siflis kapujába. Lassaként fel szabadult a kombinált csapat kapuja és most már a válogatott kénytelen volt védelemre szorulni. Kovács II., Varga és Jagica szép összjátékot mutattak, kapu előtt azonban minden helyzetüket elrontották. Energikus támadásaik próbára

tették a válogatott hálósorát, amely azonban nem sokat mutatott és többször a közvetlen védelemnek kellett segítenie a gyengén szereplő hálókön. Váltakozó mezőnyjáték után a válogatott kornert ért el. Slezák szép kornerlövését Siflis a hálóba védte. Az első félidőben még egy gól esett Kovács révén.

A válogatott csapatnak az első félidőben nyújtott játéka nem sok bizalmat keltett a vasárnapi mérkőzést illetően. Csak a védelem végzett kifogástalan munkát, míg a hálósor, Ördög kivételével, gyenge volt. Held labdaadogatásai nagy bizonytalanságot árultak el és a hátvédet játszó Beleslin segítségével futta csak a hálósor frontba dobni a csatársort. Ilgen szintén keveset produkált. A csatársorban Kovács játéka meglepő volt. Észszerien készítette elő a támadásokat és a kapu előtt is energikus volt. Mellette Schaller és Polyákovics játéka volt kifogástalan. Schaller a jobb-összekötő posztján is bevált, Polyákovics a legjobb áttöréseket csinálták meg. Azonkívül labdatechnikája is elsőrangú. A csatársor balszárnya már gyengébb volt. Marczikics, akinek egyébként szintén szép a labdatechnikája, ezúttal nem a töle megszokott játékokat produkálta. Emiatt Slezák sem tudott kellőképpen érvényesülni és többnyire a center játékára kellett támaszkodnia.

A második félidőben Ilgen helyett Budanovics került a jobb-hálósor posztjára. A játék most már egészen másképp alakult ki és a válogatott csatársor, a megjavult hálósor támogatása révén, eredményesebben játszott. A kombinált csapat többször hosszabb ideig kapuhoz volt szegezve. Az első gólt Schaller fejelte, majd röviddel rá Kovács ötre emelte a gólok számát. A kombinált csapat többször megkísérelte az ellentámadást, amely azonban a jobbszélen, a kitűnően operáló Budanovics miatt nem sikerült. A balszárnyon többször áttörték a frontot, de Beleslin biztos szereléseivel idejében megakadályozták a gólhelyzetek kialakulását. A félidő második részében a válogatott volt a többet támadó fél. A tizenhatoson belül elkövetett fault miatt a bíró tizenegyest ítél, amit Marczikics góllal értékesített. A félidő további részében kevés érdekesség volt.

A mérkőzés második félidőjében már jobb volt a hálósor is és a csatársor is. Held visszanyerte formáját és ha a vasárnapi mérkőzésen így játszik, akkor nem kell attól tartani, hogy a csatársor támasz nélkül marad. Mellette kitűnően megállják helyüket Budanovics és Ördög. A csatársor ugyanazt a tempót folytatta, amit az első félidőben.

— **A budapesti magyar—német uszóverseny második napja.** Budapestről jelentik: A kedden megkezdett magyar—német uszóversenyt szerdán folytatták a Császár-fürdőben. A versenyen a következő eredmények voltak: 4×66 és háromnegyed méteres vegyes-staféta: 1. Magyarország (Sipos, Barta, Homonnai, Bányai) 3 p 0.06 mp; 2. Németország (Rademacher, Dachler, Benetke, Treisz) 3 p 0.16 mp. — 100 m hölgyuszás: 1.

Wagner FTC 1 p 44.4 mp. — 50 m gyorsuszás: 1. Celle, III. ker., 31 p 6 mp. — 400 m uszás: 1. Wannie, Szeged, 5 p 33.6 mp; 2. Szigricz, Eger; 3. Hollósi. — 100 m hátuszás: 1. Barta NSC 1 p 16 mp; 2. Bicskei, Eger; 3. Uhlrik, Békéscsaba. — 100 m melluszás: 1. Barta, III. ker., 1 p 23 mp. — 4×100 m staféta: 1. Magyarország (Turnovszki, Bicskei, Gáborfi, Bányai) 4 p 18.6 mp; 2. Németország (Dahler, Berges, Eickert, Rademacher) 1 p 19 mp. — 3×66 és háromnegyed m meghívási staféta, II. oszt.: 1. Hellas (Magdeburg) 2 p 04 mp; 2. III. ker., 2 p 0.5 mp. Weismüller külön uszta a 100 métert 59 mp alatt. — Vízipóló: Magyarország—Németország 3:2 (1:1). Bíró: Rauch (Prága).

TŐZSDE

— **Novisadi terménytőzsde, aug. 20-án.** Csendes irányzat mellett jelentékeny forgalom. Új buza 370—375 dinár, árpa 340—345 dinár, zab 292—295 dinár, tengeri 280—285 dinár, bab 520—530 dinár, liszt 0-ás 585—595 dinár, 0-ás 575—585 dinár, 2-es 525—530 dinár, 5-ös 475—480 dinár, 6-os 425—435 dinár, 7-es 375—385 dinár, korpá 210—215 dinár.

— **Beograd, aug. 20. Zárlat.** Páris 4.37, London 362.25—363, Milanó 358.50—361, Prága 240.50—241, Newyork 80.17.50—80.50, Genf 15.17—15.20, Bécs 11.35—11.40, Bukarest 37.15—37.45.

— **Budapest, aug. 20.** A tőzsde ünnep miatt zárva.

— **Zürich, aug. 20. Zárlat.** Beograd 6.55, Newyork 531.50, London 23.80, Páris 28.60, Milanó 23.52.50, Prága 15.92.50, Budapest 0.0069.50, Bukarest 2.40.

Menetrendváltás a Novisad-Vukovár helyi hajóközlekedésben.

Augusztus hó 17-től a „Napred“ gőzös a novisad-vukovári vonalon és vissza naponta, tehát hétfőn is közlekedik szerda kivételével. 6169

— **Roth Olga** kozmetikai intézetében Kr. Aleksandra ulica 4. szám alatt, fél-emeleten, modern szépségápolás, arc-bőrhámlasztás, alkalmatlan hajszálak, pattanások, szemölcsök, szeplők, májfoltok végleges eltávolítása. Kaphatók sajátkészítményű, kiváló hatású kenőcsök, puderok, gyógyszappanok, arc-fehértető- és szeplőkencőcsök stb. Vidékre megrendeléseket postán utánvétellel küldök.

E. SZÉCSI PHILATELIA

bélyegkereskedés Subotica főpostánál
Legújabb arany Michel 1924—25. albumok minden nagyságban raktáron. Bélyeggyűjtőknek választékot megkeresésre küldök. — Megvételre keresek használt jogosítvány bélyegeket.

— **Székrekedésnél, emésztési zavaroknál és vértolulásoknál** reggel éhgyomorral 1 pohár Ferenc József keserűvizet iszunk.

BEBIZONYÍTOTTAM, hogy NÁLAM VÁSÁROLHAT LEGOLCSÓBBAN SALOMON H. GABAJ

kézmű- és vászonáruháza a Három madárhoz Beograd, Vasina 13.
Megérkeztek az őszi és téli divatujdonságok:

Crep de chine minden színben	.....	métere 95.—	Dinár
Tiszta gyapju gabardin	.....	.....	70.—
Tiszta gyapju szerzs szövet	.....	.....	60.—
Tiszta gyapju sevjot minden színben	.....	.....	55.—
Marquizette minden színben	.....	.....	30.—
Eponge minden desszignben	.....	.....	38.—
Ango: zefir férfiingre	.....	.....	17.—

Minden egyéb raktáron levő árut leszállított áron árusítok.
6049 Győződjék meg áram olcsóságáról.

MARIOLA ARCKRÉM NAPPALI HASZNÁLATRA **ZETA** a legkitűnőbb
ARCPOMÁDÉ ÉJJELEI HASZNÁLATRA **ZETA** arcápoló szerek
ARCPUDER HÁROM SZINBEN

NYILTTÉR.

Hirdetmény.

A mali-idjosi (Kishegyes) róm. kath. hitközség nyilvános árlejtést hirdet a templom javítására és fedésére. A javítás és fedés munkadíjára kb. 150.000 dinár van előirányozva.

A költségvetés, valamint az árlejtés részletes feltételei a plébániai hivatalban tekinthetők be minden nap f. hó 31-ig.

Az árlejtés f. hó 31-én délután 3 órakor kezdődik.

Mali-Idjós, 1924. aug. 16

6148 Róm. kath. hitközség.

A mol-gunarasí róm. kath. hitközségtől
24/1924. szám.

Versenytergályási hirdetmény

A mol-gunarasí róm. kath. hitközség — Mol-gunaras külsőleg egy templom- és plébániák építési munkálatainak biztosítása céljából nyilvános szóbeli és írásbeli versenytergályást tart.

A versenytergályás Mol-gunarasan az ottani róm. kath. lelkészi hivatalban 1924. évi augusztus hó 31-én (vasárnap) délután 2 órakor fog megtartatni, mely határidőre az írásbeli ajánlatok okvetlen benyújtandók.

A munkálatokra vonatkozó tervek, költségvetés és árlejtési feltételek a mol-gunarasí róm. kath. lelkészi hivatalban megtekinthetők.

Az építési munkák odaitételese felett a hitközség — az ajánlott árakra való tekintet nélkül — szabadon dönt.

Mol (Bačka), 1924. évi augusztus 18-án.

Hegyi László
hitközségi elnök.

6231

**ÉDER KÁLMÁN
MŰBUTORASZTALOS**

LAKÁSBERENDEZÉSI
VÁLLALATA

MŰHELY és BUTORRAKTÁR:

VILSONOVA UL. 40. A KÉPEZDÉVEL SZEMBEN

„PRIMARIUS“

Vegyészeti Iparművek műszaki osztálya vállalja saját gyárakban gyártott „PRIMARIUS“ bőrlemezekkel való fedést, régi zsindegy tetőfedést, tetőlemezekkel való átfedését. — „PRIMARIUS“ bőrlemez hosszú évek múlva is vízhatlan és ruganyos marad, semmi kezelést nem igényel, nem kell kátrányozni, ezen lemez befedésével időt, pénzt és munkát takarít meg. — Saját érdekében csakis „PRIMARIUS“ bőrlemezt fogadjon el, mindenütt kell, hogy kapható legyen és ahol nem volna, forduljon közvetlen a gyárhoz: Subotica, Majšanski vinograd 137. Telefon 885. Ezen „PRIMARIUS“ bőrlemez legnagyobb vihartálló, a legjobb minőségű, minden más gyártmányt felülmúl. — A „PRIMARIUS“ vegyészeti gyár nem csinál reklámot, hanem saját érdekében cselekszik mindenki, ha ezt a bőrlemezt vásárolja.

5410

„VASKO“

kereskedelmi és bizományi iroda

Városi bérpalota Subotica Városi bérpalota

Közvetít, vesz és elad bel- és külföldi ingó és ingatlan vagyontárgyakat

Elvállal mindentféle kereskedelmi, gyári, iparvállalati és részvénytársasági könyvek vezetését, ellenőrzését, felülvizsgálását, lezárását, leltár és mérleg készítését

Elfogad a biztosítás minden ázatára kiterjedő biztosításokat

Atvesz kereskedelmi, pénzügyi, ipari és egyéb vállalatok képviselőit és ügynökeiket

Érvényesít bel- és külföldi követeléseket és azoknak perenkívüli vagy peres behajtásáról gondoskodik

Ad pontos és megbízható információkat a helyi piacra vonatkozólag

Foglalkozik a fizetésképtelen cégek kiegyezése körül összes munkálattal

**TRAFIKANT GÁBOR
ELŐNYAJÁNLATA**

Telefon 4-65. SUBOTICA Telefon 4-65.

a „ZORKA“

Első Jugoszláviai Vegyipar R. T. képviselőtében:
Sósav, Kénsav, Accumulatorsav,
Rézgalic, Vaszgalic, Glaubersó,
Calcionalt Sulfat

a „SHELL-COMPANIE“ képviselőtében:
„SHELL“ gépolaj, „SHELL“ hongerolaj,
„SHELL“ padlóolaj, „SHELL“ nyersolaj (motorolaj)
„SHELL“ benzín, „SHELL“ petrolcum.

6192

Bőröndök, neseszerek
saját készítményű blank és díszbőr
ISKOLATÁSKÁK
A LEGOLCSÓBBAN

Schlager bőröndösnél Subotica Aleksandrova u. 1

REICH JAKAB FIAI

tizedesmérleggyár, mezőgazdasági gépgyár, vasöntőde
Temerinska ul. 11 NOVISAD Temerinska ul. 11

Ajánlja az eljövendő gazdasági
évre saját készítésű elsőrangú
SZŐLŐPRÉSEIT SZŐLŐZUZÓIT
MEZŐGAZDASÁGI GÉPEIT
elsőrangú könnyen megmunkálható
SZÜRKEÖNTVÉNYEIT

(gépöntvényt), melyeket saját modellek vagy be-
küldött rajz után készít. Állandóan raktáron tart

öntvényeket, függőgyámokat
egy- és kétoldalu szíjtárcsákat

**NAGYBAN és KICSINYBEN
AJÁNLUNK:**

Magánjáró átalakításhoz való
acél és vasöntvényeket

DEBRECENI GÉPGYÁRI

Ekéket,
Szecskavágókat,
Répavágókat,
Járgányokat,
szénagyűjtőket
vetőgépeket és

különbféle gazdasági gépeket.

KÖRTING MOTOREKÉT

MŰTRÁGYÁT

**SCHUMACHER RUDOLF FIAI
STARI-BEČEJ**

Kávéház és étterem

Beograd központjában, új épületben, megfelelő
mellékhelyiségekkel, teljes kávéházi berende-
zéssel betegség és elköltözés miatt

olcsón eladó

A kávéház Beograd legélénkebb helyén fekszik,
állandó látogatókkal és előfizetőkkel.

Fejvilágosításokkal szolgál

„Kolumbo“ ügynökség Beograd,
Skopljanska 3. Eskontna Banka palotája.

6110

**Dr. BREZOVSKY
SANATÓRIUMA**

NOVISAD

Futoški put (villamos végállomás)
Interurbán telefon 114.

Sebészeti-orthopédiai-nőgyógyászati betegek
részére. Legmodernebbül berendezett szülő-
osztály. Elsőrendű ételmezés, szakszerű, di-
éták. Legújabb rendszerű Röntgen-berende-
zés vizsgálatokra és átvilágításokra.
Diathermakezelés. 5945

**10 vagon rózsakrumpli
10-15 vagon rétesalma
és gazdasági alma**

a legolcsóbb napi áron, egészséges, rózsakrumplit,
valamint később sárga és fehér krumplit, továbbá
azonnal egészséges rétes, háztartási és asztali
almát PTUJ-i vasutállomástól

OSKAR MARIĆ
6087 PTUJ, S. H. S. — Tel. 38.

27 éves fiatalember, nőtlen, aki a szerb-horvát
és német nyelvben szóban és írásban
jártas, önálló, egész Jugoszláviában jól bevezetett,
volt nagykereskedő, jó nevű céghez utazónak be-
lépne. Leveleket Schmolka hirdető Novisad Fu-
toski-put 2, „1897“ sz. alatt továbbít. 6226

KERESÜNK

kendergyárunk részére október 1-1 belépéssel
ügyes, kendergyárakban már működött

GÉPÉSZT

Kérvények Bollán Mátvás mech. kendergyár és
kötéláru ipartelep r. t.-hoz Čib, nyujtandók be.

Gőzgép 60 HP

Kollman-féle vezérművel s kondenzátorral kom-
binálva tűz és füstkazánnal, hozzávaló csövekkel
teljesen jó állapotban eladó.

BRÜLL KENDERGYÁR NOVISAD

**Borpréseket
és szőlőzuzókat**

a legolcsóbban szállit az

**Osijeki vasöntőde
és gépgyár r. t. Osijeken**

Vezérképviselőt a Vojvodina részére:

MAVRO HEINRICH
NOVISAD, Temerinska 9. Telefon 416.
4235

Liszt-, gabona-, komló-, szalma-, gyapju-

POONYVÁK ZSÁKOK

legolcsóbban kaphatók

Schossberger és Hered cégnél Novisad
Futoški put 13. Telefon 531. Távirat „Hossán“.

6147

5804

6145

HÁZASSÁG

Házasság. Fiatalabb, csinos külsejű, jól szituált, szerény, intelligens, hadiözvegy, v. elvált asszonyt kíván 46 éves rk. jól szituált kereskedő és vállalatulajdonos nőül venni. Választ kérék e lap kiadóhivatalába „Kellemes családi otthon” jelíggel, ahol az lovagiasan lesz kezelve. Csak komoly ajánlatot kérék. 6220

Intelligens, szolid képzett, csinos 36 éves urino ismerettség hiány, házasságkötés céljából, azon finomlelkű uriembernek barátságát keresi, ki nem vagyont, hanem hű, áldozatkész, házias, jólelkű házastársat keres. Öszinte fényképpel ellátott levelet „Hű házastárs” jelíggel a kiadóhivatal továbbít. 6168

102 hold szántóföld

a romániai Bánátban eladó
Érdeklődők forduljanak a községi jegyzőhöz Námát (Német) u. p. Bobda Románia 6224

FOGLALKOZÁS

Ügyes rőfűskereskedőség elsőségre állást keres. Ajánlatot „Kereskedő” jelíggel a kiadóba kérék. 5922

Irodahelyiséget takarításra elvállalnék. Uracs Mária I. Preradovice ul. 5. 6229

Keresek azonnali belépésre egy cselédkivezetőt. Özv. Knézné cselédszerző irodája. Bárany köz. 6122

Gyermek-gondozónő egy éves gyermek mellé, szolid, megbízható keresték. Ajánlatot „Megbízható” jelíggel a kiadóba. 6238

Keresünk mindenhol képviselőket minden szakmából elsőrendű külföldi gyárak részére. Ajánlatokat „PATENT” jelíggel az — Interreklam r. t. hirdetési vállalat ZAGREB — J — 78. továbbít. 6230

Cukrászsegédet, idősebbet, aki önálló munkás és a szakma minden ágában, de különösen a csokoládédolgozóban jártas, állandó alkalmazást nyerhet St. Kanizsán. Longa és fia cégnél. 5981

TISZAMENTI nagyközségben hajórakodó és nagy gabonatermő vidékkel ház, ur lakással, nagy kerttel, magtárral, elköltözés miatt eladó és azonnal átvehető. Cim a kiadóban. 6227

Műszerész, ki a varrógép és kerékpár javításokban teljesen jártas, azonnal felvételük Stern Adolf varrógépkereskedésében Szuboticán. 6039

Egy jómunkás cipészsegéd állandó munkát keres. Cim: Süveges Illés Mali-Idjós. 6197

Almolnári állást keres több évi gyakorlattal bíró 47 éves kiscsaládu molnár mielőbbi belépésre. Ajánlatokat fizetés megjelölésével Barta István almolnár. Bács-Topola kérék. 6160

Cserépkályhák

és tüzhelyek átrakását javítását, meteor kályhák shamot bélelését, legszakszerűbben jutányos árban készít: Takács Mihály cserépkályhás Rudičeva ulica 1. szám Új cserépkályhák olcsó árban kaphatók.

„Danica” industria cipela felvesz elsőrendű cipésmunkásokat, egy felsőrészkészítőt. 6200

Egy bolti szolga felvétetik Stern Adolf varrógép-raktár. 6119

Kifutó, 15 éven felül, jó házból való felvétetik. Kramer Antal és Társa.

Már most

megrendelheti vagy előjegyezheti gyermekel számára a szükséges tankönyveket, író- és rajzszerkeket Heumann Mór Subotica, Jelašičeva u. 1 Alapított 1881. évben. Pontos és gyors kiszolgálás jutányos árak! 6062

Intelligente, deutsche Erziehlerin mit Jahres zeugnissen sucht Stelle zu grösseren kindern. Zuschriften an die Administration des Battes, unter »Versuch«. 6159

Gépszert keresek azonnali belépésre egy 60 HP compound kondenzátoros stabilgép mellé, ki a fűtést is vállalja. Állandó állást szeretők pályázhatnak. Fizetés megegyezés szerint. Gözmalom Branjin Vrh (Baranja.) 6155

Komlószedők jelentkezzenek azonnal Berger Jakab villanyalmában. Szedés csütörtökön, 21-én kezdődik. 6206

Házvezetőnői

állást keres 29 éves özvegyasszony, kinek 7 éves fiacskája van, olyan finomabblékű, idősebb, lehetőleg izr. uriembernél, akinél 2 szoba és 1 konyha butorát is elhelyezhetné. Jól főz és a háztartás minden ágazatában jártas. Ajánlatok: „Megbízható” jelíggel Vel.-Bečkerek, Lesingova ul. 2. intézendők.

Jobb családból való nő, éves bizonyítvánnyal házvezetést vállal magános földbirtokos urnál, vagy urinónél, szeptember elsejére. Ajánlatokat Pallas hirdető-irodába kérék. Subotica, Kujudziceva ul. 4. 6178

Kovácssegédet keresek azonnali belépésre, ki tüzből dolgozik u. m. gazdasági eszközök, új és javító munkára. Az illető teljes ellátást kap fizetés megegyezés szerint. Romada József kovácsmester Bajmok Szegeft utca 2. 6231

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és cizma betűszereken számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állatkeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszbélyeg mellékelendő.

Evőeszközöket, tálcákat, dísztárgyakat, bicikliket, gyermekkocsikat és egyéb elkopott, rozsdás fémtárgyakat ujjá nikkelez TENNER optikus és orvosi műszerész Subotica, Kr. Aleksandra ul. 11. 5529e

Adófizetési ügyekben a legmegbízhatóbb információkat illetve utasítást ad a már 18 év óta fennálló és jó hírnévnek örvendő Malusev tudakozódó iroda Subotica, Edénypiac. 6218

Fűszer és rövidírtu szakmában jártas fiatalember, Szlavóniában bevezetve — beszél, szerbül, németül és magyarul, utazói vagy segédi állást keres. Cimeket a kiadóba kérék. 6143

Elsőrendű használt boroshordók lager és transport eladók. Érdeklődni Frankopanska 1 6205

Házvezetőnőt 30—40 év között keresek. Egyedülálló falusi tisztviselő vagyok. Fizetés megegyezés szerint. Belépés szept. 15-ig. Leveleket „Szeptember” jelíggel a kiadó továbbít 6240

Kertészt családot, megbízható józant, ki a kertészet minden ágához és a méhészethez is ért, keresek őszi belépésre felesnek villakerembe. Kényelmes lakás állandó alkalmaztatás. Bizonyítványmásokkal ellátott érdeklődéseket „Kertész” címen a kiadóba 6233

JÓTORGALMU ÉJJELI üzlet házzal és teljes berendezéssel eladó. Bővebb felvilágosítás a lap kiadóhivatalában. 6074

Zongorát, pianót, öthónapos részletfizetési feltételek mellett kaphat mindenki. Rendkívül nagy választék új angol és bécsi szerkezetű, valamint átjátszott zongorákban. Kain hangszernagykereskedő Subotica, városi székház. 5998

Könyvkötő-aranvázóprás, papírvágógép, lemezvágógép és drótfűzőgép eladó. Hejke B. Belackva. 6130

Eladó sajt és vajgyári felszerelés kannakkal. Cim a kiadóban. 6117

Egy kitűnő prizmás látszó eladó. Cim a kiadóban. 6161

Eladó 8 HP eredeti Hofherr magánjáró 54 colos körülgyűrűs Hofherr cséplővel. Hofherr elevátor és teljes felszereléssel és 6 HP magánjáró 48 colos körülgyűrűs Hofherr cséplővel, elevátor és teljes felszereléssel. Cim: Csapanka József Bács. 6166

KISS ZÁLOGINTÉZETE mindenféle értéktárgyakra kölcsönt ad. Zálogból viszsamaradt tárgyak állandóan olcsón eladók. I. Bogovičeva (Kinizsi) ulica 6154

Fizvelem! Fiuruha 250, 350, 450 dinár. Férfiöltöny Din. 680.—, 780.—, 880.—, Raglan Din. 700.—, 800.—, 900.—. Női és férfi koverkot és impregnált esőköppenyek és összes nyáriaruk olcsón kiárusítanak Eisler Izsónál. Barátok temploma során. 6154

Fakereskedőnek alkalmas lakóház nagy udvarral eladó, esetleg kiadó a Sentai-uton. Cim a kiadóban. 6182

Eladó téglagyár amelyhez 5 lánca föld 18 kamarás körkemence, a szükséges egyéb felszerelés, száritó félszerek, szép lakóház, 500 □-öi szép szőlő tartozik Gutwein Jakab és Fivéro tégl- és cserépgyárosok Bačko-Petrovoselo 6039

Pékemence bolgár sütésre berendezve, teljes pékberendezéssel, lakással, jószágtartással, 3 évi bérlettel átadó és azonnal átvehető. Bővebbet Malusev tudakozódó iroda Subotica Edénypiac. 6221

Somborban családi lakóház 3 szobával, mellékhelyiségekkel, szép gyümölcsös nagy kerttel, azonnal beköltözhető, jutányos áron eladó Cim: Brača Janković ul. 40 6237

Modern motorkével való mély és sekély szántást vállalok Szives megkeresést kérék Halbrohr és Társa szállítónál ERDÉLYINEK Suboticára 6076

Motorbicikli, svájci, új gumival olcsón eladó Teltsch Gáspárnál Somborban. — Ugyanott egy új szénaprés és benzines gyári körfűrész kapható. 6217

Eladó olcsó és jó birtokok Bosna Gradiška mellett kettő darab bacska földtermelő-képességével bíró circa 200—200 holdas ur birtok, élő és holt felszereléssel terméssel, szép lakó és gazdasági épületekkel, feltűnően olcsó árért, kedvező fizetési feltételek mellett. Topolai határban, országot mentén 41 lánca jó szántó, szép nagy szállással, lánconként 30000 dinárért. — Bömches Emil közvetítőirodaja Bačkatopola. 6234

Információkat bármily ügyben, ipari, kereskedelmi és családi ügyekben, a legmegbízhatóbban beszerzi a már 18 év óta fennálló Malusev tudakozódó iroda Subotica. 6141

Önkéntes árverésen augusztus 31-én d. u. 2 órakor eladatik Starakanjizan Pašičeva u. 15. számú nagy ház. 6141

LAKÁST KERESEK két szoba konyhával november-decemberi beköltözésre. Cimeket a kiadóba kérék. 6033

KÜLÖNFÉLE Teljes komforttal berendezett különbejáratu, elegáns szobát keresek, lehetőleg a centrumban. Ajánlatot „Garson” jelíggel a lap kiadóhivatalába. 6218

Különbejáratu 1—2 szobás szép garsonlakás, állomás-hoz közel kiadó. — Cim a kiadóban. 6241

Butorozott szoba kiadó magányos nőnek vagy urnak. Cseska ul. 64. 6242

Malusev-iroda, amely már 18 év óta fennáll, az adásvételi ügyek, pénzkölcsönökben, bármily információ beszerzés, fordítás magyar nyelvről szerbre.

Keresek 3-4 szobás lakást mellékhelyiségekkel. Lakbér megállapodás szerint. Cim a kiadóban. 6228

Bogašić Stevanné elvesztette vasuti igazolványát. Megtaláló adja le az állomás főnöknél. 6239

KÖLNI VIZ „FIFI” készült Pinter gyógyszerár nagytemplom mellett Subotica 6034

Kiadó fűszerüzlet berendezéssel és áruval együtt, azonnal átvehető. Ugyanott egy nagy műhelyhelyiség kiadó. Cim: III., Hercegovacka ul. 26. 6194

Vidéki hölgyek és urak ékszerjavításait és köfoglalást megvárhatják — Blahánál Subotica, Edénypiac. 6176

Autogéntorrasztás 15 évi gyakorlattal, mindenféle erőgépek töréseit — (u. m. motorfejek, tartók, tengelyek) vagy bármilyen komplexitást törések forrasztását felelősséggel végzem. Kiváratra vidékre személyesen kimegyek. FEHÉR ANDRÁS Novisad, Sibinjani Janković (Hunyadi ul.) 26. 6146

R. U. R. Rossum's Universal Robots, Capek Károly szenzációs sikerű utopisztikus drámája könyv alakban megjelent és kapható a Kurir könyvterjesztő vállalatnál Suboticán 70 dinárért. 6149

Budapesti Piatnik játékkártya magyaréskaszinó, gyári árban kapható a „Deniko” trafikban. Szállít vidékre is utárvét mellett 6108

Egy szegény beteg özvegyasszony, aki férje után svéd állampolgár, a legnagyobb nyomorban él Moholon. Kéri a jószívű emberbarátokat, segítse nekem raita. Cime: Lucia Winberg Mol. 6169

Butorozott szobát konyhával keres egy gyermektelen házaspár. Cim a kiadóban.

Érc sirkoszoruk izléses kivitelben minden nagyságban kaphatók. Vidéki megrendeléseket, pontosan szállít. Árjegyzék ingyen. Nagyban és kicsinyben. MÖLTER FERENC ércszorugyár Novi-Vrban.

Kissingeri soványító-tabletta ártalmatlan, orvosilag sokszorosan elismert legjobb szer. Kövérség és elzsírosodásnál használata csodás. Ismét kapható a Hercl-drogériában Subotica, Aleksandrova ulica 1. Postán rendeléseket utárvétellel azonnal elintézzünk.

A szubotcai zsidó-kórház egy éves működése

A Dr. Singer Bernát Zsidó Szeretetház-Egyesület első közgyűlése — Tovább fejlesztik a kórházat

Megvalósításra váró tervek és feladatok

Negyedfél esztendő fáradhatatlan munkájának az eredménye a dr. Singer Bernát Szeretetház Egyesület gyönyörű szubotcai kórháza, amely az első zsidókórház az SHS királyságban. A szenvedő betegek, akik ebben a kórházban nyertek enyhülést és maga a jótékony ársadalom, amely lehetővé tette ennek a nemes emberbaráti intézménynek a megteremtését, nem is sejtik, hogy micsoda emberfeletti munka volt ezt a modern szép kórházat a semmiből megteremteni és milyen teljes energiát követel még ma is a kórház fenntartása. Egy nemeslelkű emberbarát: **Pollák Lajos** már évekkel ezelőtt elhatározta, hogy a szubotcai zsidó hitközség volt kiváló főrabijának, dr. Singer Bernátnak a nevét örök időkre megőriztí és erre a legalkalmasabbnak egy zsidókórház létesítését találta. A háború és az azt követő egy-két év elődázta ennek a tervnek a megvalósítását, míg három és fél évvel ezelőtt Pollák Lajos vezetésével néhány lelkes emberbarát elhatározta, hogy megcsinálja a kórházat.

A szeretetház-egyesület közgyűlése

A közgyűlésen **Fenyves Ferenc** dr. elnököt és az ő tapintatának és erélyének köszönhető a közgyűlés méltóságos és nyugodt lefolyása. **Pollák Lajos** ügyvezető elnök megnyitó szavai után, **Schwimmer Béla** főtitkár ismertette az ügyvezető elnök jelentését, amelynek egyes részletei szószerint idézetben a nyilvánosság elé kívánkoznak. Az elnöki jelentés többek között a következőket mondja:

Az elnöki jelentés

Negyedfél esztendő küzdelmes munkájáról és ennek a munkának eredményéről kívánok ma jelentést tenni a közgyűlésnek. Harmadfél esztendő volt szükséges ahhoz, hogy előteremtsek a kórház felépítéséhez és berendezéséhez szükséges anyagiakat, ez a harmadfél esztendő a munka lázában röppenő szárnyakon suhant tova. A paragrafusokat papíron hagytam, nem tanácskoztunk sokat, a vitákat rövidre szabtuk, mert minden percre szükségünk volt, ha azt akartuk, hogy az eszme testet öltson. Meddő viták helyett az élet lüktető erejét vittem a munkába, az eredmény: a kórház megvan, gyönyörűen berendezve, higiénikusan felszerelve és **eddig 308 beteg nyert abban enyhülést fájdalmaira**, szerzett új erőt az étellel való nagy küzdelmek megvívására.

Nyomasztó gazdasági viszonyok között indult meg egyesületünk munkája, hittestvéreink ennek ellenére is a legnagyobb áldozatkészséggel siettek támogatásunkra, úgy hogy humanitárius egyesületünk ma a jótékony egyesületek között a legnagyobb az országban. **2224 rendes tagunk van az állam minden részéből, akik évente 245.578.80 dinárral járulnak hozzá a kórház fenntartásához.** Az épületek vásárlását, az építkezéseket és berendezését **358 alapító tag, 106 ágyalapító és 8 szobaalpolító** összesen 26.032.25 dinárt kitevő alapítványa tette lehetővé. Ehez a tekintélyes összeghez

Pillischer Ferenc Senta	25.000 D-ral
Dzv. Hartmann Rafaelné Subotica	15.000 D-ral
Hartmann József Subotica	15.000 D-ral
Dr. Halbrohr Imre Subotica	15.000 D-ral
Dzv. Halbrohr Adolfné Subotica	15.000 D-ral
Goitein Dávid Ada	15.000 D-ral
Hubert Dávid Ada	15.000 D-ral
Dzv. Engelmann Adolfné Ada	15.000 D-ral
Ferrumgyár tisztviselői és munkásai	15.000 D-ral

Árultak hozzá. Az alapítváni összegből a legszerencsésebben előbb vásároltunk két ingatlant 150, illetve 100.000 dinárért, ezek az ingatlanok mérnöki szakvélemény szerint ma **egymillió 75 ezer dinár értéket képviselnek.**

Az alapítváni összegből vásároltunk a kórház orvosi felszerelését és berendezését is. Az államhatalom a legnagyobb előzékenységet tanúsította velünk szemben és a kórház részére

A meddő tanácskozások, a bürokratikus lassúság helyett lázas munka következett és 1923 augusztus 15-én már megnyitott a szubotcai zsidókórház, amely az idén már új osztállyal is bővült.

Egy éve működik áldásosan a szubotcai zsidókórház és az első év után most tartották meg a szeretetház-egyesület első közgyűlését, augusztus 17-én, vasárnap a szubotcai Liffkamozi helyiségében. Ez a közgyűlés kiemelkedik a sűrű közgyűlések sorából, mert hű képét adja annak a bámulatosan eredményes munkának, amely rövid idő alatt olyan hatalmasat alkotott, mint amilyen a zsidókórház intézménye. Sok érdeklődő vett részt a vasárnapi közgyűlésen, azonban az ott elhangzottak teljes nyilvánosságot követelnek, mert el kell hogy némuljon a kritika és gáncsokodás szava és be kell hódolni minden emberbarátnak, ha ezeket az eredményeket látja, hogy minden erejével támogatja mindenképpen, aki meghallja a szenvedők panaszát, ezt a nemes rendeltetésű intézményt.

szükséges felszerelési tárgyakat a külföldről vámentesen szállíthattuk be. A kórtermek felszerelését is sikerült igen kedvező áron megszerezni, mert a helyi gyár és iparvállalatok a kórház felszerelési tárgyait önköltségi áron szállították. Elismeréssel kell megemlékeznünk a helyen Rottmann Imre, Goldner Testvérek, Stern Zsigmond, Eisler Zsigmond, Sólyom Ernő, Leipnik Testvérek és Medák Lipót urakról, akik nemcsak kedvező feltételek mellett vállalták szállítást a kórház részére, de igen nagy értékű munkákat is végeztek a kórházban teljesen díjtalanul. Ugyancsak elismeréssel kell adoznunk Vadász Pál mérnök urnak, aki a kórház átalapítási terveit díjtalanul készítette el és Strasburger Izidor mérnök urról, aki az építkezési és átalakítási munkákat vezette a legegyszerűsebben minden ellenszolgáltatás nélkül.

A teljesen felszerelt és rendeltetésének még át nem adott kórházat múlt év májusában megtekintette dr. **Stampar** egészségügyi államtitkár ur és dr. **Markovics** osztályfőnök ur, akiknek a higiénikus berendezés, a tökéletes kórházi felszerelés annyira megnyerte tetszését, hogy a múlt év tavaszán Novisadon megtartott egészségügyi kiállításon fényképfelvételek alapján ismertették kórházunkat az ország minden részéből összegyűlt orvosokkal, annak a hangsúlyozása mellett, hogy modern kórházépítésnek példaképe a mi zsidókórházunk.

A kórház rendeltetésének egy esztendővel ezelőtt, 1923. évi augusztus hó 15-én adtuk át. Már a felavatás napján feküdtek betegek a kórházban, azóta **308 beteg nyert elhelyezést a kórházban, ezek közül 140-nek betegsége operációs beavatkozást igényelt.**

A betegek étellemezése elsősorú. Nemcsak mennyiségre kielégítő a naponta ötszörös étkezés, de minőségileg is teljesen kifogástalan. Az ortodox hitközség kiküldöttje ügyel fel arra, hogy a vallási követelményeknek megfelelően rituális étellemezésben részesüljenek hittestvéreink. Fizető és ingyenes betegek étellemezése közötti különbség nincs, mint ahogyan egyforma lelkiismeretességgel foglalkoznak az orvosok is az ápolattakkal akár fizetnek a gyógykezelésért, akár nem. A kórház étellemezési főcikkei: a liszt, zsír, cukor, a legminimálisabb kiadásokat igénylik, mert a lisztet a kikindai, sentai, adai, becseji, padinai, kovini, indiai, zemuni és topolai malmok adományozták és hajlandók a jövőben is díjtalanul rendelkezésünkre bocsájtani. Zsirt nagyrészt adai hittestvéreink gyűjtötték össze, cukrot a verbászi és cservenkai cukorgyárak ajánlottak fel, fát és szénét olyan nagy mértékben adományoztak, hogy a jövő télre már most beraktároztunk 3 vagon szénét és két és fél vagon tüzelőfát és reményünk van rá, hogy még a tél beállta előtt a teljes évi szükségletünket jótékony adományok-

ból összegyűjthetjük. Igen jelentékeny jég-szükségletünket állandóan Hamburger József jéggyáros ur bocsájtja ellenszolgáltatás nélkül rendelkezésünkre, a villanytelep igazgatósága az áramfogyasztásnál 50%-os engedményt biztosított részünkre.

A nagyértékű természetbeni adományok mellett is óriási kiadásaink vannak. E jelentős kapesán betérjlesztett számadásból csak néhányat kívánok itt felsorolni: A kórház étellemezési költsége 142.157.77 dinárt tett ki, gyógyszer és kötszerekre 53.876.— dinárt, a díjtalanul adott tüzelőanyagok szállítási költsége és világítás 38.708.— dinár, orvosi, tisztí és személyzet fizetések 208.650.— dinárt tesznek ki. E nagy kiadásokkal szemben bevételi forrásaink a következők: tagsági díjak, alapítványok jövedelmei és kegyadományok. Tagsági díjakból évi 245.578.80 dinár folyik be, alapítványokból befolyt 928.032.25 dinár, kegyadományokból 436.118.— dinár.

Propaganda körúton megszerveztem a vidéket, községenként megalapítottam a vidéki bizottságokat, azoknak elnökeit és választmányait meggyőztem az állandó propaganda szükségességéről és rövid idő alatt olyan meleg testvéri együttérzéssel működtek a bizottságok, azok ma önállóan intézkednek saját hatáskörükben taggyűjtésről, a tagsági díjak és kegyadományok beszédéről, a betegeknek a kórházba való beutalásáról.

A szervezés hosszú ideje alatt erős támaszom volt a munkában egyesületünk kezdetétől fogva megválasztott elnöke dr. **Wilhelm Adolf** ur, aki a legnehezebb időkben a legnagyobb gondossággal és körültekintéssel irányította egyesületünk ügyeit. Előrehaladott korára való tekintettel Dr. Wilhelm Adolf ur másfél évvel ezelőtt az elnökségről lemondott. Javaslom, hogy az egyesület válassza meg dr. **Wilhelm Adolf** urat érdemei elismerésül az egyesület örökös diszelnökévé.

Tisztelt Közgyűlés! A szeretet házát megalkottuk, a betegek százainak adjuk vissza egészségét, erejét és munkakedvét. A nagy munkát befejeztük és a mai napon ezen közgyűlés keretében átadom azoknak, akik megbiztak a szeretet házában megépítésével, kérve, hogy adják meg részemre a felmentést és a megválasztandó új elnökséget éppen olyan megértő szeretettel és lelkesedéssel támogassák, mint ahogyan engem támogattak.

A közgyűlés több hozzászólás után egyhangulag elfogadta az elnöki jelentést és megadta a régi vezetőségnek a felmentvényt, majd örökös diszelnökké választották dr. **Wilhelm Adolfot.**

A zárszámadás

Schwimmer Béla titkár ezután betérjlesztette a zárszámadást és a felügyelő-bizottság jelentését. A zárszámadásból kiderült, hogy amíg 1921-ben 76.653.37 dinár folyt be adományokból, alapítványokból és tagsági díjakból, addig 1922-ben már 250.889 dinár és 1923-ban 1.003.555.20 dinár folyt be ugyanezen a címen, tehát az 1923. évi gyűjtés eredménye az 1921. évinek több mint tizenháromszorosát és az 1922. évinek is négyszeresét haladja meg. Az egyesület vagyona pedig a következő:

Ingatlanok	1.575.000.— D
Kórházi felszerelés	615.049.59 D
Alapítványtevők hátraléka	26.030.— D
Tagdíj	21.465.50 D
Pénztárkészlet	10.305.37 D
Kisebb vagyonsrészek	915.— D

Összesen: 2.248.765.46 D

Az új vezetőség

A közgyűlés ezután elhatározta, hogy üdvözli a közegészségügyi minisztériumot és a szubotcai városi hatóságot és jegyzőkönyvi köszönetet szavazott dr. **Török Béla** és dr. **Wilhelm Imre** orvosoknak, akik a kórház megalakulása óta lelkiismeretes és fáradhatatlan mun-

kával díjtalanul kezelik a betegeket, **Pollák** Lajosnak, a kórház agilis megteremtőjének és vezetőjének, **Schwimmer** Bélának, az egyesület fáradhatatlan titkárának és mindazoknak, akik adományaikkal hozzájárultak a kórház létesítéséhez.

A közgyűlés még egyhangulag elfogadta a **Schwimmer** által előterjesztett javaslatokat az alapszabályok módosításáról, amelynek értelmében a tagjaiban megnövekedett egyesület ráter az ósvásztó rendszerre. Majd megválasztotta a közgyűlés az alapszabályok módosításának jóváhagyásáig ideiglenesen működő új vezetőséget, amely egy bizottságból áll. A bizottság tagjai:

Elnök: **Pollák** Lajos, tagok: **Allein** Jakab, **Balázs** J. Jenő, Dr. **Bán** Lajos, Dr. **Boschán** Samu, **Eisler** Zsigmond, Dr. **Fenyves** Ferenc, **Fränkl** Ferenc, Dr. **Gerson** József, **Glied** Bernát, **Glied** Vilmos, **Grossberger** Ignác, Dr. **Havas** Emil, **Hermann** Vilmos, **Halbrohr** Miklós, **Heuduska** Benő, Dr. **Kellert** Benő, **Kornhauser** Ignác, **Kalmár** Jenő, **Kainer** Vilmos, **László** Géza, **Löwenthal** Henrik, Dr. **Milkó** Izidor, **Radó** Imre, **Reményi** Frigyes, **Réh** Mátyás, **Schwimmer** Béla, **Strassburger** Izidor, **Spitzer** Mór, **Török** Béla, **Vass** Lipót, **Vadász** Pál.

Végül felolvasták a sentai és palánkai ki-

Látogatás a zsidó-kórházban

A közgyűlés után látogatást tettünk a zsidó-kórházban, hogy a gyönyörű eredményekről tanuskodó adatok után a gyakorlatban is megismerjük a kórház működését. Minden közgyűlési beszámolónál és minden színes leírásával szemben és meggyőzőbben beszél az, amit a szemlélő a zsidó-kórházban lát. Olyan ideális intézmény ez, annyira valóban a szeretet háza, hogy csak a legnagyobb hálával és és elismeréssel lehet megemlékezni azokról, akik ezt a modern, higiénikus kórházat megteremtették. Mindenkinek meg kellene nézni a szuboticei zsidó-kórházat és meg kellene hallgatni a betegek hálátelt szavait és akkor egész bizonyosan mindenki adna a nemes célra jótékony adományokat.

A kórház két részből áll. A belgyógyászat és sebészet harminckét beteg nyerhet elhelyezést. A kórtermek ragyogóan tiszták, az ágyak hófehérek, a berendezés egészen szanatóriumszerű. A szülészeti osztály modern, higiénikus berendezése bámulatba ejti a szemlélőt. A parkirozott udvarra nyíló külön pavilonban egy közöskórterem tíz ágygal, öt külön-szoba, köztük három kétágyas és két egyágyas van elhelyezve. Hófehér itt minden, az ajtók, ablakok, függönyök, falak keramikokkái, az izléses butorok, tiszta és higiénikus berendezés ez, amely a szemnek is roppant tetszetős. A fürdőszoba és a mellékhelyiségek kitűnő berendezése, a minden betegszobába bevezetett villanyvilágítás és vízvezeték a nagyvárosok legelőkelőbb szanatóriumaira emlékeztet. A műtőszoba a legmodernebb egész Jugoszláviában. Üvegfalak és üvegtető gondoskodnak állandóan az operációhoz szükséges teljes nappali fényről. Mellette egy izlésesen berendezett hall szolgál a lábadozó betegek és a látogatók kényelmes tartózkodási helyül és a parkirozott udvarra gyönyörű terrasz nyílik, amely fekvőszékeivel és lebecsátható ponyvatetőjével napfürdőül és üdülőhelyül szolgál a szülés után lábadozó nőknek.

A gyönyörű udvaron pihennek a betegek az enyhe napsütésben. Sorra kérdezzük őket, van-e valami kívánságuk vagy panaszuk és mindenfelől csak a hála szavait halljuk. Kevés szanatóriumban részesülnek a betegek ilyen kitűnő ellátásban, mint itt, naponta ötször kapnak étkezést, mindenkor a legjobban. Nincs olyan kérés, amit ne teljesítenének a betegeknek. A konyha ragyogóan tiszta és az éléskamrában már hatszáz üveg befőtt van készen télire elteve. Rengeteg zsir, liszt, cukor, kávé és fűszer van itt felhalmozva, maga **Székely** Bertalan küldött a napokban öt zsák lisztet, azonban az ötven ágyas kórház élelmezésére olyan

A jövő tervei és feladatai

A dr. **Singer** Bernát szeretetház-egyesület vezetősége azonban nem elégszik meg az eddigi eredményekkel és nem pihen a jölvégzett munka sikerének babérai ma sem. A fáradha-

rendeltségektől beérkezett üdvözlő táviratokat, amelyek közül az utóbbi legteljesebb ragaszkodásának ad kifejezést **Pollák** Lajos ügyvezető elnök személye iránt, mert csak az ő bölcs vezetésében — mondja a távirat — látja biztosítottak a kórház jövőjét.

A közgyűlés berekesztése előtt még a következő önkéntes adományokat ajánlották fel: Néhai **Fränkl** Sándor emlékére barátai, dr. **Fenyves** Ferenc édesapja emlékére, **Lehner** Testvérek elhalt apjuk emlékére egy-egy ágy-alapítványt 5—5000 dinárt, **Schweiger** Jenő alapító tagságra 1250 dinárt, **Hermann** Vilmos 500 és **Goldstein** Antal 100 dinárt. Végül **Nagl** Ferenc — aki római katolikus vallású — 1250 dinárral ugyancsak az egyesület alapítótagjai sorába lépett. A közgyűlésen kívül még a következő új alapítók jelentkeztek: **Drag** i **Bela** Hermann Osijek, **Chaim** M. **Löwy** Beograd, **Samuel** J. **Davico** Beograd 1250 dinárral, dr. **Wilhelm** Adolf és **Weinhut** Béla Subotica 5—5000 dinárral és **Goitein** Dávid Ada, mint szobaalapító 15.000 dinárral.

Fenyves Ferenc dr. rekesztette be a közgyűlést buzdító szavakkal, hogy mindenki tartsa továbbra is kötelességének a kórház támogatását jótékony adományaival, mert az emberbaráti intézmény csak így tartható fenn,

nagy kvantumok szükségesek, hogy állandóan kell gondoskodni az élelmiszerek utánpótlásáról. A pincében már rengeteg fa és szén várja a telet, mindez azonban még kevés, mert 10—12 vaggon a kórház évi tüzifa és szén-szükséglete.

A betegek meghatóttan és könnyes szemekkel beszélnek **Pollák** Lajos szerető gondoskodásáról, aki naponta felkeresi őket, meghallgatja kívánságaikat és olyan szeretettel foglalkozik egyénenként mindannyiuk bajával, mintha valamennyien a családjához tartoznának. Valóban egy család ez az egész kórház, ahol apa jóssággal állnak mindenkor rendelkezésre az orvosok is. Nem lehet elégszer ismételni mi csoda teljesítmény az, amit dr. **Török** Béla igazgató a belgyógyászatban és dr. **Wilhelm** Imre a sebészetben most már egy esztendeje nyújtanak. Naponként órákat töltenek a kórházban, fáradhatatlanul és lelkesen dolgoznak szenvedő embertársaik érdekében, anélkül, hogy ezért egy fillérvnyi honoráriumot kapnának. A betegek csak könnyes szemekkel tudnak beszélni önfeláldozó jószágukról. Mellettük két alorvos: a belgyógyászatban dr. **Klein** Izsó, a szülészeten dr. **Vogl** Ibolya állandóan a betegek mellett van és szeretettel ápolja a betegeket három ápolónő segítségével.

A szülészeti osztály vezetője **Székely** Imre dr., néhai **Singer** Bernát dr. főrabbi fia, augusztus végén érkezik meg Szubotícára és akkor veszi át osztálya vezetését. **Székely** Imre dr. nagytudású fiatal orvos, aki két esztendeig Bécsben **Wiesl**, **Schnitzler** és **Adler** tanároknál, két évig pedig a berlini zsidó-kórházban mint a szülészeti és nőgyógyászati osztályvezető asszisztense működött. Onnan jön a kiváló operateur a szuboticei zsidó-kórház szülészeti osztályára, amely kitűnő vezetőt nyer benne. Ezzel egyidejűleg érkezik meg Berlinből a szülészeti osztály főmadameja is.

Bámulatos az a rend és tisztaság, ami a zsidó-kórházban tapasztalható és megható az a szeretet, amellyel itt a betegeket kezelik. A sorstól üldözött, meghasonlott szegény beteg emberek nemcsak fizikai, de lelki gyógyulást is nyernek ebben a derűs hangulatu kórházban és nem lehet csodálkozni azon, hogy az elmúlt hetekben egy vajdasági táblai tanácselnök, aki már hosszú évekkal ezelőtt cserélte fel zsidóhitet más vallással, a zsidó-kórházban való néhány heti gyógykezelése után újból megtért ősei hitéhez. . . Minden propagandánál meggyőzőbben beszélnek a betegek, akik még hónapok múltán is hálálkodó levelekkel árasztják el úgy **Pollák** Lajost, mint a kórház áldozatkész orvosait. A szenvedők hálája a legszebb jutalma az ő önfeláldozó munkájuknak.

tatlan munka folyik tovább kétszeres erővel, mert sok feladat vár még a nemes emberbaráti intézményre. Ép a napokban érkezett meg 30.000 dinár értékű új orvosi műszer a kórház

részére, azonban a felszerelés még mindig hiányos: sok orvosi műszerre és rengeteg fehérneműre van még a kórháznak szüksége. Ha tekinthetbe vesszük, hogy az évi tagdíjak összege nem elég még a személyzet fizetésére sem, könnyen megérthető, hogy milyen nagy szükség van arra, hogy mindenki tehetőségéhez képes támogassa anyagilag a zsidó-kórházat, amelyből így hamarosan hatalmas egészségügyi intézmény fejlődhetik. A vidéki kirendeltségek áldozatkész munkája a legszebb ígérete annak, hogy a további tervek rövidesen megvalósulhatnak. Olyan tervek ezek, amelyek messzemenő figyelmet és támogatást érdemelnek.

Pollák Lajos, a zsidó-kórház elnöke a következőkben vázolta előttünk a további feladatokat:

— Még sok pénzre van szükségünk, hogy további terveinket megvalósíthassuk. Ennek érdekében legközelebb fel fogom keresni a harminckilenc vidéki kirendeltséget és arra fogom kérni ezeket, hogy az önként felajánlott tagdíjakat emeljék fel. A tagdíjak összegét már régén állapították meg és bizony azoknak érte 242.000 dinárnyi összege ma alig elég csak a kórházi személyzet fizetésére. Be fogok szolgálni a vidéki kirendeltségeknek a kórház eddigi működéséről és megvan a reményem, hogy az eddigi tagdíjakat fel fogjuk tudni emelni évi egymillió dinárra is.

— Legközelebbi tervünk, amelynek megvalósításához sok pénzre van szükségünk, hogy a zsidó-kórház mellett 1200 négyszög méterre beépített telket, amely az állam tulajdona, a kórházhoz csatoljuk. Reményünk van arra, hogy ennek a teleknek egy részét ingyen megkapjuk az államtól és itt két új osztályt akarunk létesíteni: gyermek-osztályt és szemészetet. Modern pavilonokat fogunk a két új osztály részére építeni és arra is nagy súlyt akarok helyezni, hogy legalább is tizenöt külön szobát létesítsünk fizető betegek részére. Így lényegesen kibővül a kórház és viszont a fizető betegekétől származó jövedelem legalább részben biztosítaná a kórház fenntartását. Az új osztályok berendezésén kívül még nagyon sok műszerre van szükségünk és Röntgen-készüléket is be akarunk szerezni. Mintegy 6—700.000 dinárra van ehhez szükségünk.

— Öröndetesnek tartom, hogy az ortodox hittestvéreinkkel fennállt differenciák is elsimultak. Talán felesleges hangsúlyoznom, hogy akkor, amidőn más felekezetű betegek minden akadály nélkül követhetik kórházunkba vallási meggyőződésüket, csak természetes, hogy ortodox zsidó hittestvéreink vallásos meggyőződését is respektáljuk. A zsidó-kórházban járt már kinn a református és evangélikus felekezet papja, sőt az elmúlt hetekben már katolikus pap is feladta a zsidó-kórházban egy betegnek az utolsó kenetet és így pillanatig lehet feltételezni, hogy épen az ortodox zsidókkal lennénk türelmetlenek.

— Egyelőre sok munkát igényel a jövő közgyűlés előkészítése és az önkormányzat átépítése is. Kezdetben alig pár száz tagja volt egyesületünknek, ma azonban már olyan nagy a taglétszám, hogy elkerülhetetlen az ósvásztó rendszerre való áttérés. Minden reményem megvan arra, hogy erős akarattal a további tervek is éppolyan eredményesen megvalósíthatjuk, mint ahogyan eddig is megcsináltunk mindent, amit akartunk.

Pollák Lajos már annyiszor tanujelét adhatott a kórház törhetetlen energiájának, áldozatkésztségének és akaraterejének, hogy amit ő tervnek mond, az máris megvalósítottak tekinthető. A gyönyörű tervek keresztülvitelének csupán egy előfeltétele van: a zsidóságnak és az egész társadalomnak a támogatása. Az őszi nagy zsidó ünnepek már küszöbön vannak és lehetetlen, hogy ezeken az áhitatos ünnepeken minden zsidó ne gondoljon a legszebb jugoszláv zsidó intézményre: a szuboticei zsidó-kórházra, akkor, amikor jótékony adományait felajánlja. És minden emberséges embernek oda kell állnia a szeretet zászlaja alá, akkor, amikor szenvedő betegek egészségének visszaadása, szegény nyomorultak meggyógyítása és az új generációt szülő anyák kezelése a nemes és emberbaráti cél. Ez a szuboticei zsidó szeretetház programja. A legszebb emberi program.